

Tribuna școlii

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Anul II Nr. 68

Simbătă 4 noiembrie 1972

16 pagini — 1 leu

Stimuli pentru dezvoltarea personalității

Toți cei angajați pe tărîmul atât de vast și de complex al formării și educării noilor generații au găsit în documentele Conferinței Naționale din iulie 1972 și, îndeosebi, în Proiectul de norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, un îndreptar prețios pentru orientarea întregii lor munci educative. Indiferent de disciplina predată, fiecare profesor depășește cadrul strict informațional în lecție prin aprecieri la adresa adevărilor transmise, prin înscrierea acestora într-o scară de valori, deci și prin antrenarea în a lua atitudine, în a se angaja.

Elucidarea unor aspecte ale Proiectului de norme ale eticii și echității socialiste presupune implicit găsirea unor soluții, elaborarea unei metodici prin care aceste principii să se conștientizeze, să prindă viață. A acționa eficient pentru traducerea în viață a prevederilor proiectului de norme, reclamă descoperirea și utilizarea unor metode cât mai variate și interesante atât pentru orele educative, cât și pentru cele de specialitate. O activitate diferențiată, individualizată chiar.

Printre numeroasele principii incluse în proiectul de norme cel care se referă la necesitatea promovării spiritului critic și autocritic, la intransigență față de lipsuri și neajunsuri prezintă o deosebită semnificație în activitatea fiecăruia.

Pentru integrarea acestui principiu în personalitatea tinerilor, diferitele și variatele forme de comunicare ale profesorului cu elevii — lecția, orele educative, participarea la ședințele organizației de tineret, activitățile extrașcolare — oferă cadrul cel mai adecvat. Astfel, orice disciplină permite, pe de o parte, prin modul de predare, combativ, prin angajarea profesorului, prin acuratețea adevărilor științifice transmise și, pe de altă parte, prin organizarea unei verificări active, dezvoltarea spiritului critic și autocritic. Metodele moderne de predare și verificare, suscitând interesul elevilor și nu numai atenția lor, invitând la gândire, presupun formarea unor opinii personale, sugerează idei, suscită la discuții, la confruntări. Filtrarea informațiilor prezentate de profesori prin propria rațiune conduce în mod cert la necesitatea susținerii și argumentării punctelor de vedere formate. De aceea, organizarea unor dezbateri vii, a unui dialog între elevi, va determina dezvoltarea combativității, dorința de a confrunța ideile proprii cu ale celorlalți. O atenție îndrumare a acestui dialog de către profesor va călăuzi discuțiile pe un făgaș de principialitate, d'n care elevii vor învăța că într-o confruntare de opinii sunt necesare răbdarea și respectul pentru punctul de vedere al celorlalți.

În acest sens modelul, care trebuie să stea permanent în fața elevilor, sînt documentele partidului nostru care conțin întotdeauna aprecieri critice și autocritice cu privire la activitatea depusă, ceea ce constituie întotdeauna chezașia perfecționării muncii viitoare.

Principiul mai sus-menționat implică permanentă tendință de autodepășire, menține și promovează tensiunea inerent umană spre realizarea de sine. Desigur că procesul formării și dezvoltării la elevii noștri a calităților moral-politice prevăzute de proiectul de norme, este extrem de complex și că un pedagog are inepuizabile mijloace de a le incorpora în personalitatea elevilor.

RODICA ROȘEANU

Andreescu

Pădure desfrunzită

MATEMATICA... ÎNVĂȚĂRII

Unul din aspectele contemporane constă în folosirea metodelor matematice ca instrumente generale de investigație. Asistăm nu numai la o specializare din ce în ce mai accentuată în toate domeniile științei, dar, în același timp, și la o mai strînsă interdependență între ele, concretizată prin apariția științelor de graniță. Interpătrunderea dintre diverse ramuri ale științei pretinde mijloace de investigație comune și un limbaj comun, care nu pot fi oferite decât de matematică prin claritatea, precizia, generalitatea și economia de gândire care o caracterizează.

Modul de aplicare al matematicii în celelalte domenii se realizează în general prin modele matematice. Fenomenele din natură și societate sînt complexe. Printre factorii care le produc și le influențează, unii sînt de primă importanță, esențiali, iar alții, de multe ori, infimabili, negliabili față de primii. Modelul matematic reține numai factorii hotărîtori și legăturile dintre ei, constituind o schemă abstractă, care am putea spune că reprezintă scheletul fenomenului studiat. Avantajul modelelor matematice constă în faptul că același model poate fi aplicat la mai multe fenomene, de multe ori complet diferite între ele. De exemplu, mortalitatea unei populații poate fi reprezentată schematic prin așa-numita urnă a lui Bernoulli din teoria probabilităților. Dar, același model al lui Bernoulli servește pentru rezolvarea unor probleme din teoria fiabilității la construirea diagramelor din controlul statistic al calității produselor sau în genetică.

Un model matematic poate deci avea aplicații în cele mai diverse domenii ale activității umane, nefiind necesar ca pentru fiecare domeniu în parte să se construiască o teorie matematică nouă.

Se pune în mod legitim întrebarea dacă modelele matematice sînt aplicabile și în învățămînt. Se știe că în pedagogie există numeroase probleme care pînă acum n-au fost rezolvate în mod satisfăcător. Aceasta din cauză că multe probleme cer efectuarea unor experimente, iar prelucrarea datelor experimentale obținute face apel la matematică, pînă în prezent, de obicei, evitată de pedagogi.

Este de observat că majoritatea fenomenelor din cîmpul pedagogiei sînt aleatorii, cu caracter statistic. Profesorul, de pildă, nu cunoaște, înainte de interogare, răspunsurile bune sau rele pe care le vor da elevii lui. El nu poate preciza distribuția notelor la o probă scrisă, înainte de corectarea lucrărilor. La rîndul lui, elevul nu poate ști ce întrebări i se vor pune. Acestea sînt exemple simple și lipsite de importanță. Dar fac totuși parte din practica pedagogică. Există însă exemple interesante, care se referă la întregul proces de învățămînt. Procesul de învățare intră în categoria modelelor cibernetice. În lecțiile predate de profesor întîlnim noțiunile fundamentale ale teoriei informației: entropie, cod, perturbație,

GH. MIHOC

(Continuare în pag. a 15-a)

Pentru ca să stringă la timp belșugul acestei toamne cu ploii nesfîrșite și-c adunat forțele întreg poporul patriei noastre; toți cetățenii ei, indiferent de profesie și de vîrstă, au fost și

Dăruire

sînt prezenți și în aceste ceasuri pe întinsele ogoare la strînsul recoltei. Totul trebuie salvat, totul trebuie adunat, pentru ca nimic să nu se irosească. Este un apel al partidului. Școala, ca întotdeauna, a răspuns cum se cuvine acestui apel. Aproape 1.200.000 de elevi au fost zi de zi angajați în această bătălie.

ACCENTE

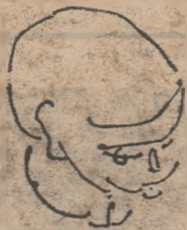
Copiii României iubesc pacea

„Copiii României iubesc pacea”, așa se intitulează expoziția de desene ale copiilor dedicate Zilei Națiunilor Unite, care a fost deschisă în luna octombrie în foaierul sălii de spectacole a Palatului pionierilor. Nu ne propunem să facem o analiză a valorilor estetice ale acestei expoziții. S-a vorbit prea adeseori despre arta copiilor pictori, despre talentul, puritatea, ingenuitatea și alte binecunoscute particularități.

Ceea ce ni se pare demn de reținut și cu adevărat interesant la această expoziție este modul în care au tratat copiii, în majoritate elevi din clasele a III-a și a IV-a, tema dată. De parte de a aborda subiecte ostentativ tematice (sint doar două sau trei desene care dezvoltă tema păcii în înțelesul strict al cuvântului) copiii s-au oprit la aspecte din sfera lor de existență și de preocupări imediate, vorbind astfel în mod indirect, dar mult mai convingător despre dorința lor de pace. Copiii nu cunosc ororile războiului. Dar ei cunosc realitatea înconjurătoare, își cunosc vișurile, prietenii, peisajul României contemporane și, vorbind despre toate acestea, vorbesc despre pace.

Iată un „Rachetodrom”, așa cum l-a conceput Daniela Stoica din clasa a IV-a. Iată și un „Santier al tineretului”, așa cum l-a văzut Mihaela Constantin din aceeași clasă. Sau „Iarna în tabără” desenată de Dan Teodorescu. Sau niște Flori de Radu Petrescu. Fie că e vorba de un peisaj industrial, de Bucureștiul secolului XXI,

de un peisaj dintr-un nou cartier, de secvențe de basm, de o imagine din tabără sau de niște flori, toate aceste desene ale copiilor ne transmit acea atmosferă calmă, de pace, în care se desfășoară eforturile constructive ale poporului român.

Ceea ce constituie un argument hotărât în favoarea păcii pe care îl aduc cei ce vor făuri viitorul țării.

M. IONESCU

Simbol

Ce poate fi mai frumos, la anii proaspeți ai copilăriei, înconjurată de grija părintească, multiplicată și amplificată în anii noștri la întreaga societate — decât să primești daruri care să-ți îmbogățească posibilitățile de formare și realizare.

Festivitatea cu care a avut loc săptămîna trecută inaugurarea Casei pionierilor din sectorul IV al municipiului București a fost mai mult decât emoționantă. Comuniștii au oferit în dar celor peste 24 000 de purtători ai cravatelor roșii un lăcaș unde să-și petreacă plăcut și util timpul liber.

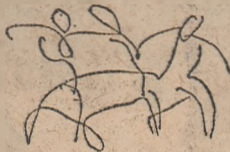
O clădire luminoasă, amenajată, finisată și dotată cu grijă, prin participarea efectivă a întreprinderilor industriale ale sectorului IV, cu ateliere de electrotehnica — radio, foto, pirogravură, arte plastice muzică, cusături artistice etc., i-a primit pe copii cu căldură. În

versuri care exprimau recunoștința față de partid, de țară, de popor, față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, zi de zi urmărește cu atenție formarea complexă a tinerei generații — pionierii au mulțumit pentru darul primit. Aceste mulțumiri s-au adresat în același timp și realizatorilor acestui lăcaș — muncitori, ingineri, tehnicieni, răsplățiți cu Diploma de onoare a Consiliului Național al Organizației Pionierilor.

CONSTANȚA BĂRBOI

Omagiu lui Ioan D. Chirescu

Putem afirma că fiecare dintre noi, fără deosebire de vîrstă, am murmurat măcar o dată cuvintele și melodia unui cîntec scris de maestrul Ioan D. Chirescu, care a creat cîntece larg accesibile, cu conținut patriotic-mobilizator, sau liric-descriptiv, pornind tot-

deauna de la sugestiile de limbaj oferite de creația noastră populară.

Animator neobosit al artei corale din țara noastră, maestrul Chirescu s-a aflat în fruntea mai multor ansambluri a căror activitate a atins parametri de rezonanță națională. Foștii carmeniști, colaboratorii săi cei mai apropiați de-a lungul mai multor ani, l-au sprijinit în activitatea sa creatoare, solicitîndu-l, apreciîndu-l. Recent, concertul omagial, organizat sub auspiciile Filarmonicii „George Enescu”,

la care și-a adus contribuția excelentă formație corală a Filarmonicii condusă de priceputul și neobositul îndrumător Vasile Păntea, un exemplu de muzician patriot, s-a încheiat corolar cu un „Mulți ani trăiască” (în versiunea Dumitru Kiriac).

ANTON DOGARU

Intenția a fost bună

Intenția Filarmonicii bucureștene de a îmbogăți stagiunea de concerte pentru elevi prin dialogul angajat între tinerii ascultători și scenă este cît se poate de bună. Este nevoie însă de atenție la modul cum această inițiativă este transpusă în fapt. Pentru că, la audiția de debut, au existat câteva situații nedorite. Astfel, s-a provocat dialogul înainte de a avea despre ce se discuta, înainte de a se interpreta, după cum era firesc, Simfonia I de Beethoven. Aștînd lucrurile, dialogul a fost fără referiri precise la obiect, iar răspunsurile muzicologului Eugen Pricope de prea multe ori neclare. Or, viitorii melomani trebuie să beneficieze de pe acum de date foarte precise și nu de unele „inventate” ad-hoc.

În schimb, merită felicitării orchestra Filarmonicii, în fruntea căreia s-a aflat distinsul dirijor Mircea Cristescu, pentru izbutita tălmăcire sonoră a celei dintîi simfonii beethoveniene, căci dacă, prin dialogul vorbit, nu s-a creat nici un fel de apropiere între ascultători și interpreți, aceasta a fost obținută fără îndoială prin muzică.

STELIAN PIHULEAC

Ne scriu corespondenții voluntari

Mai multă consistență muncii independente

Pornind de la faptul că randamentul orelor de matematică este adesea nesatisfăcător, ne-am gândit la aplicarea unei metode care să stimuleze munca independentă, dînd fiecărui elev un „sfătuitor” adecvat nevoilor lui. Această metodă a fost aplicată la capitolul „Ecuatii trigonometrice”, obținîndu-se rezultate încurajatoare față de grupa de control. Ea este dedicată rezolvării de exerciții și probleme în orele prevăzute de programă, cît și în orele suplimentare. Avînd avantajul de a îmbina valoarea cu însușirea cunoștințelor. Sub aspect formativ, aceasta îi obișnuiește pe elevi cu modul de a gândi o problemă, de a o despărți în etape, de a o analiza. Fiind ajutați să depășească anumite momente dificile, elevii mai slabi pot lucra în întregime probleme destul de complexe. După un număr suficient de exerciții, elevii capătă încredere, curaj plăcere de a lucra la matematică. De asemenea, elevii au posibilitatea să-și completeze golurile în cunoștințe.

Conținutul metodei: Se dă de rezolvat clasei de elevi o problemă. În prealabil, profesorul a analizat problema, a sesizat care sînt eventualele dificultăți, a redactat indicațiile necesare depășirii fiecărei dificultăți pe fișe separate.

Fiecare elev are o casetă în care profesorul introduce fișele cu indicațiile pentru rezolvarea problemei respective, care sînt numerotate și așezate în ordinea numerotării. În plus, fiecărui elev i se dă o notă privind informațiile pe care le poate obține de la fiecare fișă. Extragerea fișelor este înregistrată de un sistem electric. Elevii știu că extragerea acestora este semnalizată profesorului și se vor strădui să evite acest lucru, apelînd la fișe numai în situația în care nu pot depăși un anumit punct al problemei. După ce elevii au încheiat lucrul, ei sînt notați după numărul fișelor extrase, cît și după importanța lacunelor ce au apărut evidente prin extragerea anumitor fișe. Sistemul electric este conceput astfel, încît la sfîrșitul lucrului, pe un panou așezat în spatele clasei, în spațiul destinat anume fiecărui elev, se aprind beculuțele corespunzătoare fișelor extrase. Cu eventuala excepție a unor elevi foarte slabi, se rezolvă în întregime problema. Unor elevi, indicațiile luate din fișe le erau cunoscute, au apelat la acestea doar din neîncredere, lipsă de experiență. Rezolvarea exercițiilor le dă încredere în forțele lor. O altă categorie de elevi au completat astfel goluri în cunoștințe. Eficiența metodei depinde mult de felul în care sînt întocmite fișele. Ele nu trebuie să constituie o parcelare a rezolvării exercițiilor, ci să cuprindă indicații adecvate fiecărui tip de elev. Unele indicații sînt însoțite în fișe și de scurte justificări teoretice.

Instalație electrică destinată folosirii fișelor. Instalația se compune din două părți: casetele destinate elevilor și panoul de control. Fiecare casetă conține un număr de contacte electrice. În cazul instalației care funcționează la liceul nostru, 10) confecționate din două arcuri lamelare care se ating. Fișele sînt confecționate din carton și au dimensiunile unei cărți postale. Pe panoul de control sînt grupate becuri electrice, cîte 10 pentru fiecare casetă, fiecare bec fiind comandat de un contact din casetă. La extragerea unei fișe, contactul respectiv se închide și determină aprinderea becului corespunzător. Pe panou, becurile sînt așezate respectînd poziția elevilor în bancă. Instalația este economică, ea a fost, de altfel, realizată prin munca elevilor de la cercul de fizică cu cheltuieli de circa 3 000 lei.

Prof. MIHAI BLEJERU
Liceul nr. 2, Tecuci

PRO ȘI CONTRA

Olimpiadele școlare

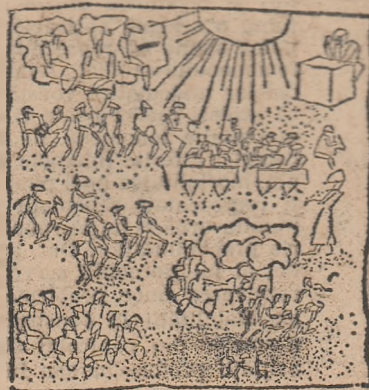
Sînt binecunoscute importanța olimpiadelor școlare, finalitatea lor, precum și marea ecou al acestor întreceri în mobilizarea unui mare număr de elevi și cadre didactice. Multe elemente talentate au ieșit la lumină, s-au afirmat în viață, cu acest prilej, făcînd cînte școlii și învățămîntului în general. Remarcăm inițiativa laudabilă a Ministerului Educației și Învățămîntului de a fi transmis, prin „Tribuna școlii” și printr-o circulară, planificarea din timp a tuturor etapelor, pentru fiecare specialitate în parte.

Cu toate aceste măsuri pe care le apreciem, în ultimii ani, apar și unele deficiențe organizatorice care, considerăm noi, ar trebui remediate. Ca urmare a diversificării învățămîntului nostru de cultură generală, măsură utilă cu rezultate remarcabile, au luat ființă, pe lângă unele licee, clase speciale de matematică, fizică, chimie și biologie, începînd cu anul II de studiu. Aceste clase nu se formează pe baza unui concurs special de admitere în anul I, ci prin recrutarea celor mai buni elevi din restul liceelor care au obținut medii foarte bune în anul I de studii. În consecință, celelalte școli își pierd cei mai buni elevi. Dar nu despre acest lucru este vorba. Dacă la anii I, nu se constată nici un decalaj între școli în rezultatele obținute la olimpiade, în schimb, la anii II, III și IV, ele sînt cu totul favorabile liceelor cu clase speciale. Și acest lucru este foarte normal în condițiile participării celor mai buni elevi recrutați din celelalte școli — în pregătirea cărora și-au adus aportul multe cadre didactice — a unei programe speciale, cu un număr sporit de ore, în planul de învățămînt; în condițiile speciale de studiu, elevii acestor clase fiind scutiți de ziua de practică în producție etc. În felul acesta, însă, apare o inechitate între școli, din acest punct de vedere, se creează un serios handicap pentru elevii merituosi de la celelalte clase, ceea ce contribuie la demobilizarea elevilor și a cadrelor didactice, cu atît mai mult cu cît forurile de resort analizează rezultatele „pe școli”

(de altfel ca și la concursul de admitere în învățămîntul superior), fără a se ține seama de aceste particularități, care devin hotărîtoare.

De aceea, pentru ca olimpiadele să-și atingă scopul și în viitor, propunem ca pentru liceele cu clase speciale, ele să fie organizate separat, cu subiecte la nivelul cerințelor programelor speciale și ale condițiilor specifice de pregătire. Ar fi un bun prilej și pentru Ministerul Educației și Învățămîntului de a verifica rezultatele muncii acestor clase, în care se lucrează cu virfuri. În caz contrar, inegalitatea între clase și școli apare din start, avînd efecte demobilizatoare pentru marea masă de elevi din clasele liceale obișnuite.

Prof. IOAN CIMPEANU
Liceul nr. 15, Cluj

TINERETUL

ȘI

CULTURA

Se vorbește mult despre cultură, se știe totuși prea puțin cum se face. De altfel, nici cele mai strălucite epoci din istoria lumii sub raport cultural nu știu, probabil, cum se face cultura.

În acest domeniu nu sînt rețete miraculoase, nu sînt recomandări de făcut. Totul se reduce în realitate, la formație, la atmosferă și la soliditatea sistemului de valori dintr-o lume dată.

Este evident astfel că, folosind cuvintele **totul se reduce**, pe lângă cele trei cerințe care urmează și care sînt, toate, esențiale, am încercat un mod de expresie metaforic. Am făcut-o pentru a circumscrie niște factori de o importanță primordială și pentru a exclude alții mult mai mărunți, cu care s-ar putea produce niște confuzii. Fiindcă, în materie de cultură nu se poate glumi; Nivelul pe care-l cere tineretului nostru, originea, descendența poporului român, popor neo-latin, este unul eminent european și pentru a-l atinge nu putem proceda prin concesiile și reducățiile în studiu, ci prin intranșigiență și neconținute adăsurii.

Lumea culturii este o hartă veche în care se pătrunde anevoie, căci scriitura ei e foarte complicată. Pentru descifrarea ei (și care niciodată nu poate fi integrală), trebuie o formație largă, o bună conducere, o voință îndrăjită și cită răbdare. Și cultura nu poate începe decît cu studiul disciplinelor umanistice al căror scop este, în mod esențial, formativ pentru personalitatea omească.

N-am să încetez să afirm valoarea **exclusivă** a învățămîntului umanistic pentru o formație în adevărat spirit european. Umanismul are o istorie și o semnificație clară. Această nobilă filozofie despre om l-a făcut pe european raționalist prin excelență, cu mijloacele studiului limbilor, literaturilor, istoriei și filozofiilor clasice.

Și acest studiu nu poate fi lăsat să dispară pentru că vremea noastră cunoaște o uriașă explozie tehnico-științifică sau pentru că tineretul de azi al lumii refuză să-și mai bată capul cu dificultățile declinării și conjugării grecești ori latinești, cu datele istoriei universale sau cu schemele logicii.

Fiecare disciplină are un A. B. C., care pare greu, dar care nu se poate eluda în cultură unde nu se pot arde etapele decît cu consecințe grave și depistabile abia după mari intervale de timp, cînd nimic nu mai rămîne de făcut.

Oricîtă matematică ar trebui să învețe tinerii de azi (și trebuie să învețe, fiindcă și cei mai buni dintre vechii filozofi și scriitori au fost și matematicieni, ca Pitagora, Descartes, Pascal, Leibniz etc), acest lucru nu se cade să aibă nici o consecință negativă asupra studiului umanistic, asupra culturii. Imperativul epocii noastre cere să facem buni tehnicieni și pricepuți oameni de știință. Sîntem absolut de acord. Dar trebuie să înțelegem că ei nu vor fi buni în meserie, buni cetățeni și patrioți, buni în familie, decît dacă vor avea forma minții făcută sub înriurirea culturii și studiului umanistic. Chiar un bun meseriaș nu poate înțelege în profunzime procesele meseriei sale, decît dacă se exprimă bine și scrie corect, semn că gîndește bine. De aici se începe, de la așezarea minții într-un anumit fel, în armonie cu evoluția firească a lucrurilor timp de milenii. Și evoluția firească stă pe temeliiile umanismului.

Sigur că de aici, de la începuturi, pînă la înțelegerea capodoperelor literaturii, artelor, filozofiei, e un drum foarte lung. Bine conduși, cu pricepere nuanțată, pot ajunge mulți pe el. Dar nu e suficientă numai rîvna individuală (deși uneori se recurge numai la ea). Orientarea înspre cultură este o operă grea, dar nu atît de grea, dacă lucrarea de formație a minților și sufletelor e bine făcută. Educația întreprinsă pe textele clasice ale literaturii universale și naționale ascute facultățile critice, ducînd la formarea unui gust superior care ferește de erori și confuzii. Lectura, chiar foarte bogată, dar făcută la întimplare, fără criteriile selecției și evaluării umanistice, mai degrabă amestecă lucrurile și strică unității sistemului de valori.

Iar atmosfera pozitivă în cultură nu poate fi decît aceea care respectă și păstrează sistemul de valori garantat de secole și milenii și în care înnoirile se adaugă cu deosebită prudență, cu băgare de seamă. Aici stă de fapt răspunderea celor care fac cultura, care o promovează. Unitatea criteriilor de judecată în cultură, viziunea clară asupra sistemului de valori bine fixat și, în primul rînd, păstrarea tradițiilor umanistice pretutindeni garantează unghiul bun și adevărat spre cultură al tineretului nostru, plin de inteligență și curiozitate. Și în afara acestui unghi nu mai cunoștem altul vrednic de a fi luat în considerație.

ZOE DUMITRESCU-BUSULENGA

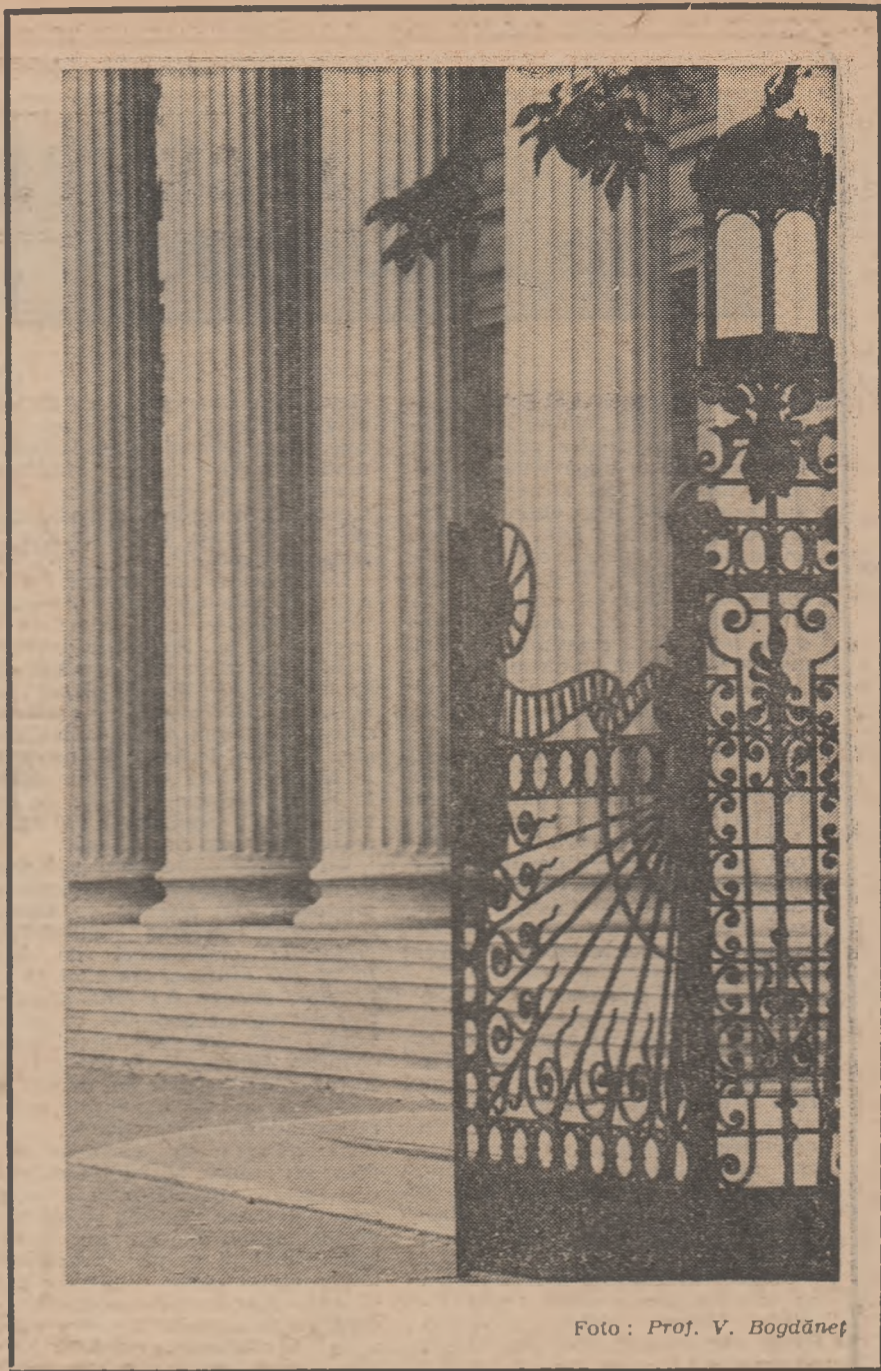

Foto: Prof. V. Bogdăneț

Valoarea detaliului

Un elev dintr-o clasă a VII-a a unei școli bucureștene a inițiat apariția unei reviste în toată regula, cu rubrici interesante, cu proze și poezii special create, cu jocuri, cu desene și curiozități, cu vești pionierești etc., toate cu o paternitate solemn reclamată printr-o semnătură expresă cit mai vizibilă. Ca la 13 ani. Numărul unu se naște din pasiunea candidă pentru idee. Educatorul se simte obligați să treacă la oficializarea faptului și la „legalizarea” colectivului redacțional. Diriginta, de altfel de formație științifică solidă și cu autoritate în fața copiilor, încearcă să motiveze cu seriozitate „distribuția” responsabilităților și reușește. Li scapă însă un detaliu. Argumentînd pentru ce „redactorul șef” trebuie să fie un anumit elev, care în fapte era deja, îi enumeră o serie din calitățile care-l îndreptățesc la această distincție. adăugînd în treacăt că e potrivit pentru funcție și pentru că tatăl lui e ziarist. Copilul nu a primit cu plăcere „consacrarea”. S-a indispus chiar.

— De ce? — îl întreabă mama acasă.

— Fiindcă tata nu e ziarist! Dar chiar dacă ar fi fost, tot m-ar fi jignit. A spus-o ca și cînd tata mi-ar fi făcut revista sau ar putea-o face de acum încolo.

— Și ce-ar fi fost jignitor în asta?

— Poate n-ar fi fost dacă era adevărat, dar vezi că nu-i adevărat!

Faptul s-a petrecut întocmai și poate că nimeni în afară de cel în cauză nu l-a înregistrat. Dar entuziasmul a scăzut și revista a început să apară din ce în ce mai rar. Nu știu dacă explicația trebuie căutată aici sau în altă parte. Sigur este că, în bine sau în rău, educatorul trebuie să respecte în totul, pînă la nuanțe, adevărul, să verifice realitatea. Știu, e greu. Clasele sînt multe, numeroase, nu e lu-

cru ușor. Dar e absolut necesar. Alternativa needucativă de a deforma cit de cit realitatea îi este preferabilă tăcerea, neangajarea. Și aici e vorba în fond tot de o concepție. De data aceasta, foarte veche. Întreaga pedagogie clasică, ca și cea modernă, e consonantă în această privință: să nu spui nimic despre copil ce nu corespunde realității. Dar unii consideră că e încurajator să-i inventezi niște trăsături pozitive. Aceasta l-ar obliga pe copil. Poate că uneori da, dar în general sînt convinsă că e profund dăunător. Să descoperi că e pozitiv — fiindcă e imposibil ca un copil să nu aibă și trăsături pozitive — și să învoci ceea ce ai descoperit, da. Dar să gratuitezi inventînd, în nădejdea că vei obține angajarea pozitivă a copilului — nu mi se pare indicat, chiar dacă o faci în numele optimismului pedagogic, al ideii că trebuie „să te bazezi pe părțile pozitive”. Și cu atît mai mult nu e normal să fabulezi pe seama copilului lucruri care fără să-ți dai seama pot deveni fignitoare — ca în contextul de mai sus. În problemele mari nu se face așa, dar în detalii... Ce păcat că o mulțime de fapte excelente ale educatorilor pot fi atît de ușor anulate de cele mai neașteptate nimicuri. Și, mai ales cit de trist este că adeseori detaliile sînt voit lăsate de o parte, ignorîndu-se că mai ales în educație „buturuga mică răstoarnă sigur carul mare”.

Și, apoi de ce oare o fi fost necesar ca admirabilul act creator al copiilor să fie frustrat de prospețimea și apartenența lui reală, cel mari considerînd că trebuie să-l înfățișeze ca emanînd de la ei?

Ce corect ar prezenta — sînt sigură — educatorii respectivi problema conducerii, a dirijării cu tact a educației copilului, dar cit de fragilă în nuanțe este concepția lor dacă în practică se materializează astfel!

NADIA NICOLESCU

Un C. A. P. in miniatură

Despre lotul agricol al Școlii generale din Afumați, județul Ilfov, aflasem că este printre primele din județ organizate după sistemul micro-C.A.P.-ului. Mai aflasem, de asemenea, că aici s-au obținut rezultate deosebite, că lotul a devenit un model de organizare a practicii tehnico-productive. Toate ne-au fost confirmate. Regretul nostru nu a fost decât acela că, deplasându-ne după perioada culesului, nu am mai putut admira culturile.

Organizat întocmai după modelul cooperativei agricole de producție din comună, micro-C.A.P.-ul „Constantin David”, cum i-au denumit elevii, însumind peste 5000 mp. este constituit pe sistemul fermelor cu profiluri de diferite culturi: cultură mare, legumicultură și floricultură, pomicultură și viticultură, apicultură și zootehnie. Culturile fiecărei ferme au fost îngrijite de elevii a cîte două-trei clase, clase ce constituiau astfel echipele fiecărei ferme.

„La început — ne spune Ion Coman, directorul școlii — nu aveam decât lotul donat de către C.A.P. și ideea organizării lui în acest fel. Cu hărnicie și entuziasmul profesorilor și elevilor am trecut la realizarea acestui C.A.P. în miniatură, în adunarea generală de constituire am ales consiliul de conducere, comisia de revizie — ambele formate din elevi — am împărțit clasele pe ferme și am trecut la treabă.”

Despre entuziasmul și seriozitatea cu care au primit elevii această idee ne vorbește profesora Aurelia Pleșa, responsabilă cu organizarea practicii tehnico-productive pe lotul școlii: „Fino puțin în fața unor sarcini concrete elevii lucrează cu mai mult spirit de răspundere. În funcțiile de răspundere nu au fost aleși neapărat elevii cei mai buni la învățătură, ci cei mai hărnicii. Am remarcat că, odată aleși în aceste funcții, ei și-au câștigat un prestigiu deosebit în fața colegilor și, în cele mai multe cazuri, au învățat cu mai multă seriozitate, ridicându-și astfel nivelul la învățătură. Exemplul cel mai edificator îl constituie însuși președintele C.A.P.-ului,

elevul Ivan Gheorghe, care, dintr-un elev mediocru, a devenit un elev bun. În permanență a fost atrasă atenția elevilor asupra finalizării muncii lor, a rezultatelor pe care trebuie să le obținem în vederea dotării cabinetelor, laboratoarelor și atelierelor școlii”.

Conștiințiozitatea cu care s-a lucrat aici este confirmată de rezultatele obținute: un beneficiu de circa 15 000 lei. Planul de producție stabilit a fost cu mult depășit. „Nu numai că a fost depășit planul stabilit, ne informează președintele micro-C.A.P.-ului, elevul Ivan Gheorghe, dar am depășit și producția la hectar a C.A.P.-ului. Am obținut la hectar aproape 1 500 kg. de cartofi, 3 000 kg. roșii, peste 250 kg. de ceapă, 4 000 kg. de porumb”.

Un prețios ajutor a primit școala de la Cooperativa agricolă de producție. Din discuția cu tovarășul Costică Sebastian, locțiitorul secretarului organizației de bază P.C.R. din comună, am aflat că activitatea micro-C.A.P.-ului școlii a fost permanent împletită cu activitatea C.A.P.-ului, că ajutorul a fost reciproc. Astfel, ori de cîte ori au fost solicitate, elevii au muncit cu aceeași seriozitate în solarile cooperativei agricole de producție.

Am observat că elevii se mîndresc cu munca, că își țin ei înșiși o evidență exactă a ceea ce au muncit (fiecare elev din școală a avut de îngrijit cîte un rînd de cultură). Utilă ni se pare propunerea tovarășului director ca fiecare elev să aibă un carnet de practică, sau eventual în carnetul de elev să existe un capitol prevăzut în acest scop. Foarte interesant ni se pare proiectul de care ne vorbea directorul Ion Coman. Avînd în vedere că în comună va lua ființă o filială a „Biofarmului”, intenționează să cultive pe cea mai mare parte din lot plante medicinale, în special levănțica, plantă care se folosește neuscată, fără a fi nevoie în acest fel de o uscătoare specială. O idee interesantă care, credem, că va prinde viață.

CORNELIA GÎRMACEA

Practică în atelierul de tâmplărie al Școlii generale din com. Slobozia Nouă, jud. Ialomița

Între realitate și deziderat

Continuitatea în instruirea practico-productivă, ca de altfel în orice disciplină școlară, reprezintă una din condițiile — dacă nu aceea principală — ale realizării unei pregătiri a absolventului școlii generale sau liceului de cultură generală care să-l ajute să se poată integra rapid socio-profesional (în eventualitatea că nu intenționează să treacă într-o altă etapă de școlarizare). Iată de ce acele puține excepții semnalate în unele școli, de reprofilare a atelierelor-școală, mai ales atunci cînd în cauză sînt elevii ultimei clase, stîrnesc o firească nedumerire. Știm însă cu toții că asemenea decizii nu se iau ușor.

După acest principiu didactic se desfășoară activitatea de instruire practico-productivă în majoritatea zdrobotoare a liceelor de cultură generală din țară. Repetăm, excepțiile sînt determinate de cauze cu totul speciale. După acest principiu se conduc — nici nu se putea altfel — și școlile generale și liceele din cuprinsul județului Bihor în realizarea acestei sarcini fundamentale a școlii noastre. Există o excepție despre care va fi vorba în cuprinsul articolului și care, de fapt, ne-a și sugerat tema lui. Dar mai înainte să înfățișăm o secvență „normală”. Liceul „Dr. Petru Groza” din Orașul Dr. Petru Groza este patronat de „Uzina de utilaj minier.” Elevii sînt încadrați la locul de muncă în incinta întreprinderii, unde își desfășoară activitatea sub supravegherea și îndrumarea unui maestru-instructor aparținînd școlii. (Anii I și II au cîte două grupe, iar anii III și IV cîte o grupă). Elevii sînt instruiți în meseriile de strungar, frezor, rabotor, meserii deci de viitor. Conducerea liceului — ne relatea prof. Petru Vesa, director — înțelege ca finalizarea acestei activități fundamentale a școlii de cultură generală să se materializeze într-un atestat la absolvire. Modalitatea practică va fi stabilită împreună cu reprezentanții uzinei la timpul potrivit. Cît privește fetele, cele din anii III și IV continuă instruirea practico-productivă la cooperativa „Miorița” — secția tricotaj și întreprinderea „Sinteza” — diferite obiecte din carton. De altfel, chiar din acest an școlar cele două unități economice din oraș au angajat salariați dintre absolventele liceului.

Liceul de cultură generală cu limba de predare maghiară „Alexandru Moghioros” din Oradea este o instituție școlară de tradiție și cu real prestigiu. Directorul liceului, prof. Kovacs Ludovic, ne spunea că această unitate școlară are o existență neatestată de 200 de ani. Aici, s-a construit — dacă nu ne înșelăm — primul laborator fonetic din țară, după concepția și sub îndrumarea profesorului de psihologie, un excelent electronist „neatestat”. Liceul

are o bună dotare a laboratoarelor de fizică și chimie. Și cum este, și normal, și rezultatele obținute au fost pe măsura valorosului corp didactic care funcționează aici, pe măsura eforturilor colectivelor de profesori și elevi ai liceului. Acest liceu a obținut bune rezultate și la instruirea practico-productivă a elevilor săi. S-a stabilit o bună relație de colaborare cu întreprinderea patronatoare „Electrometal” din localitate. Aceasta a amenajat în dotarea, în incinta liceului, un atelier de mecanică și amenajează în perspectivă (și dotează încă unul tot în incinta liceului). Pe baza unui contract încheiat între cele două părți — întreprindere și conducerea școlii — elevii execută în atelierul școlii piese pentru cooperativă. Întreprinderea asigură de lucru — ne spunea profesorul de specialitate Solyom Emerich — pentru toți elevii anilor I-II. Mai puțin pentru elevii din anul IV. Și cu aceasta am ajuns la excepția de care aminteam la început. Elevii acestei clase au făcut instruirea practico-productivă în anul școlar trecut tot în atelierul școlii și au executat piese pentru întreprinderea patronatoare „Electrometal” ca și colegii lor din anii mai mici. În noul an școlar, atît băieții, cît și fetele din anul IV execută instruirea practico-productivă la întreprinderea poligrafică din localitate. Vor învăța — ne spuneau reprezentanții școlii — leagătorie, cartonaj, cașerit. Timpul scurt pe care îl mai au în față pînă la absolvire socotim că nu le permite să treacă și la secții cu un mai accentuat caracter tehnic. Am vrut să aflăm cauzele reprofilării. Credeam că mai aflăm în fața noastră din acele excepții nedorite. Nu este vorba de așa ceva. Colaborarea cu întreprinderea „Electrometal” este excelentă (lucru de care, de altfel, mi se vorbea și la Inspectoratul școlar al județului). În discuția de la liceu, unul dintre interlocutori sugera că la baza acestei măsuri a stat ideea „policalificării”, „argument” cu care nu au fost de acord colegii domniei sale. (Ideea” nu se susținea în sine. Căutarea de la un profil la altul nu înseamnă lărgirea calificării, policalificarea). Sigur, poligrafia este un domeniu de activitate pasionant și de perspectivă. Nu aici stă deci obiecția. Nedumerire stîrneste faptul că această soluție nu a fost gîndită pentru elevii actualului an IV încă din anul școlar precedent. În atare împrejurare, acești elevi ar fi beneficiat de doi ani neîntrerupți de instruire într-o profesie. Ceea ce ar fi constituit o premisă materială mai puternică pentru o rapidă integrare a unora dintre absolvenți chiar în cadrul întreprinderii respective.

NICOLAE SORIN

Activități în seră la Școala generală din com. Izvorul Argeș.

Predarea limbilor străine

CONVERSAȚIA

Dacă motivațiile de ordin psihopedagogic ale predării unor limbi străine începând de la o vârstă timpurie sînt în genere bine cunoscute, nu tot atît de bine sînt precizate metodele și procedeele prin care să se realizeze acest deziderat.

Vom căuta să discutăm o parte din aceste probleme cu referințe la predarea limbii engleze — specialitatea mea — în primii ani ai învățămîntului de cultură generală. Este evident faptul că alegerea metodelor și a procedeelelor nu constituie un lucru în sine, ci trebuie să țină cont — pe de o parte — de particularitățile de vîrstă ale elevilor, de aspectul (oral sau scris), de volumul cunoștințelor și deprinderilor ce trebuie epuizate într-o anumită perioadă de timp, iar pe de altă parte, de achizițiile teoriei limbii, psiholingvisticii și metodologiei predării și învățării limbilor.

Este aproape oșos să subliniem rolul fundamental pe care îl joacă metoda audio-orală în predarea limbii engleze la clasele experimentale. În cadrul acestei metode, o pondere deosebită are **procedul conversației**. Conversația comportă mai multe accepții, de importanță și finalități distincte. Vom încerca în cele ce urmează o discriminare a principalelor conotații ale acestei noțiuni.

I. Dialogul (dirijat) între profesor și elev. Este un exercițiu structural ce face tranziție între reproducerea unui model (pattern) și exercițiile de vorbire spontană, productivă. În cadrul dialogului dirijat, elevul găsește în vorbirea profesorului indicații cu privire la structura pe care trebuie s-o folosească la răspuns. Dialogul dirijat poate avea mai multe variante, cea mai folosită fiind varianta **întrebare-răspuns**.

Exercițiile de întrebare-răspuns pot folosi la: a) însușirea de structuri lexicale sau gramaticale; b) însușirea pronunției și a intonației.

II. Dialogul (stimulat) între doi elevi. Este un exercițiu structural avînd aceleași finalități. El conține un

stimul verbal al profesorului ce servește la formularea întrebării și răspunsului.

În practica dialogului stimulat sau dirijat pot fi folosite cu succes banda de magnetofon sau picupul. Elevii răspund la întrebările înregistrate, dobîndind deprinderi corecte de pronunție, intonație și ritm.

III. Conversații ușoare dialogate. În construirea unor astfel de dialoguri profesorul trebuie să țină seama de principiul accesibilității și al introducerii gradate a noilor structuri. Trebuie evitată introducerea prea de vreme a unui mare număr de cuvinte și structuri noi, ca și artificialul construcțiilor. Fieșorul atrage și este însușit cu plăcere. Practica arată că este absolut necesar să se facă prezentarea dialogului, explicarea cuvintelor noi. După această explicație preliminară, dialogul se teia, replică cu replică, acestea fiind spuse mai întâi de profesor, apoi repetate de către elevi. Următoarea reluare a dialogului se realizează astfel: profesorul interpretează un personaj, elevii trebuind să-i dea replicile corespunzătoare, apoi rolurile se inversează. În ultima etapă a repetărilor, elevii sînt puși să interpreteze dialogul între ei. La această vîrstă elementul ludic în procesul de predare este binevenit.

Evident, cu aceasta sarcina profesorului nu s-a terminat. Folosind bine procedeele structurale (substituții, transformări), el poate introduce noi cuvinte sau structuri sau poate determina folosirea structurilor dobîndite în circumstanțe diferite decît cele prezente în dialog.

Dialogurile atrag și determină participarea elevilor timizi, contribuie la sporirea eficienței predării, datorită realizării principiului participării conștiente a tuturor elevilor la lecție. În același timp, creează premisele pentru o însușire mai ușoară și mai temeinică a cunoștințelor și dezvoltă gustul elevilor pentru studiu și învățarea limbii. Cu o condiție: metoda să nu fie absolutizată.

Prof. LILIANA TATARU-MIHAI
Cluj

Dialogul elev — mașină într-un laborator de calcul electronic

La Liceul „Ion Neculce” funcționează de mai bine de doi ani un laborator (a fost primul liceu din țară care a organizat un asemenea laborator) de calcul electronic.

În scopul apropierii conținutului procesului instructiv-educativ de practică, elevii învață la nivel de realizări efective și independente, elementele de bază ale unor profesii legate de utilizarea echipamentelor electronice de calcul și anume, elemente de operare, de programare și de prelucrare a datelor, imperios necesare modernizării conducerii prin introducerea mijloacelor de prelucrare automată a datelor, integrarea acestor mijloace într-un sistem unitar național, răspunzînd pe această cale unei cerințe esențiale contemporane: perfecționarea sistemului informațional economic-social. Ideea creșterii rolului școlii, al liceelor, pentru integrarea tineretului în producție este ilustrată de faptul că elevii pot deveni încă din școală buni profesioniști; nivelul de pregătire atins de către mulți dintre cei ce au fost pregătiți în cei doi ani de cînd funcționează laboratorul este mulțumitor: o bună parte dintre absolvenți sînt capabili să se angajeze la un centru de calcul ca personal mediu și pot atinge performanțele cerute după un minim de stagiu de acomodare cu problemele specifice locului de muncă, sau să utilizeze cunoștințele însușite pe această cale în alte direcții de activitate, stăpînirea tehnicii de calcul, de lucru cu calculatorul, constituind un auxiliar de o deosebită utilitate și în alte profesii.

În organizarea laboratorului, de o mare importanță a fost sprijinul venit din partea Comitetului municipal de partid, precum și înțelegerea manifestată de către D.C.S., care a transferat la școală un calculator (Cellatron SER-2) cu anexele sale, piese de schimb etc.

Cîteva cuvinte despre organizarea propriu-zisă a laboratorului: piesa centrală a calculatorului a fost așezată pe un podium, iar perforatoarele de bandă pe măsute speciale, în

laborator existînd măsute și scaune speciale pentru fiecare elev.

Pentru rezolvarea problemei cadrelor, conducerea liceului a recrutat specialiști care lucrează efectiv cu date provenite din probleme reale. Cu ajutorul unor centre de calcul din Capitală (Centrul de calcul al Universității București, al C.F.R., al M.I.U. etc.), care au acceptat patronarea acestui laborator, a fost constituit un colectiv de specialiști (programatori, analiști, depanatori) de înaltă calificare, care a elaborat programele de lucru. Fiecare membru al colectivului a primit pentru instruire o grupă de 15—20 de elevi, selecționați din clasele de la real, pe baza opțiunilor acestora, cit și a rezultatelor unor teste de aptitudini, special elaborate pentru cursurile de programatori. În anul școlar 1970—1971 a fost formată o grupă care a lucrat timp de doi ani (anii III și IV) la programare și cibernetică economică. În anul școlar 1971—1972 au fost constituite patru grupe, care au lucrat timp de un an școlar (anul IV de studii) în domeniul programării, precum și o grupă de elevi din anul II de studii care s-a ocupat cu întreținerea și depanarea calculatoarelor electronice de calcul.

Laboratorul și-a desfășurat activitatea după trei programe analitice diferite, care au cuprins în linii mari următoarele: program de doi ani (programare): generalități asupra mașinilor de calcul, principii de programare, programare în FORTRAN IV și COBOL, probleme de analiză numerică, probleme de cibernetică economică; program de un an (programare): generalități asupra mașinilor de calcul, principii de programare, programe în cadrul calculatorului CELLATRON, programare în FORTRAN IV; program de un an (întreținere, depanare, calculatoare): elemente constitutive ale calculatoarelor digitale, funcționarea calculatoarelor și elemente sumare de programare, întreținerea calculatoarelor, probleme de depanare.

De regulă, lucrul s-a efectuat cu grupe mici de 2—4 elevi, după programul în „pași mărunți”. În cadrul aceleiași ședințe, grupele puteau primi sarcini diferite din realizarea unui obiectiv sau rezolvarea pe grupe a aceleiași sarcini. Toate secțiile s-au axat pe ideea problematizării: alegerea celor mai potrivite subrutine, ameliorarea algoritmilor, a programelor etc.

Vorbînd despre colaborarea cadrelor cu laboratorul de calcul, celei de matematică îi revine un rol predominant. Pentru o adevărată apropiere a cursului de matematică de practică, experiența de pînă acum a demonstrat că e necesar ca unele teme să fie astfel orientate, spre a fi utile însușirii informaticii.

Pentru a permite elevilor contactul cu echipamentul de mare performanță, care utilizează limbaje automate, s-a obținut accesul grupelor de elevi la centre de calcul din Capitală, atît pentru documentare, cit și pentru lucru efectiv (de ex., la Centrul de calcul al Universității — București — calculatorul I.B.M.-360).

Aprecierea progreselor, după părerea specialistilor, ar trebui încununată (în afară de notare) de o probă practică (codificarea unei serii de informații, un program, un model). Totodată, se conturează posibilitatea ca elevii să se angajeze la efectuarea unor lucrări reale, folosite, cum ar fi cele de statistică, evidență, diverse prelucrări de date pentru beneficiari.

CONSTANTIN BUȚURA

Activitate în laboratorul de calcul electronic al Liceului „Ion Neculce” din Capitală

INVENTATORUL

Sînt atît de mulți acei oameni interesanți despre care conștiința profesională ne impune să scriem încît uneori încerc simțămîntul culpabilității pentru că numărul limitat de pagini ale publicației, timpul, incapacitatea omenească de a cuprinde totul nu-mi îngăduie întotdeauna s-o fac cu suficientă promptitudine. Iată, a trecut aproape un an de cînd am fost la Rădăuși. La timpul cuvenit, am scris despre acest liceu, despre marile lui realizări în domeniul activităților tehnico-productive, al autodotării, al modernizării învățămîntului. Tot pe atunci, mi-am propus să scriu și despre Demil Teleagă, dar nu am ajuns să o fac decît astăzi.

De ce tocmai despre acest profesor ?

Fiindcă este unul dintre cei mai harnici și cei mai conștiințioși. Fiindcă este unul dintre aceia care, mai mult decît alții, s-a lăsat fascinat de noile orizonturi către care se îndreaptă astăzi învățămîntul. Fiindcă pe el, și alții ca el, putem conta în efortul general de a promova renovarea pedagogiei, a școlii, a învățămîntului românesc în general.

Fiindcă profesorul Demil Teleagă este ceea ce ar trebui să fie toți profesorii, nu numai un pedagog, ci și un cercetător. Cei care au participat la etapa pe localitate și la etapa județeană a simpozionului „Rolul și locul educatorului în modernizarea învățămîntului” își amintesc de interesantele comunicări pe care le-a prezentat cu acest prilej — rodul unei vaste documentații și al unor investigații personale originale. Iar specialiștii care nu au avut această ocazie pot consulta pentru edificare studiul intitulat „Dioptrul cu meridian în formă de hiperbolă” care a fost publicat în „Revista de comunicări și referate”, volumul II, editat de Inspectoratul școlar al județului Suceava.

Fiindcă profesorul Demil Teleagă nu socotește că și-a încheiat îndatoririle odată cu ora de clasă și fiindcă dincolo de lecție, de raporturile sale strict profesionale, el enumeră printre obligațiile sale și pe aceea de a colabora la eforturile întregului colectiv al școlii pentru modernizarea învățămîntului. Este, așa cum am văzut scris într-un referat al directorului școlii, „coautor la concepția de realizare a laboratorului lingvistic pentru care s-a întocmit dosar pentru ca împreună cu profesorii Mihai Pop și Peter Storoș să primească brevet de invenție”. Și tot el, împreună cu alți profesori, a conceput și a realizat practic laboratorul de fizică cu profil de electricitate. Aceste câteva cuvinte nu spun mult. Dar am trecut pe acolo, am văzut ce au realizat acești profesori și știu cite nopți pierdute, cit consum de energie și de timp au cerut aceste laboratoare, cit de mare este valoarea lor reală.

Și, în sfîrșit, fiindcă — oare cînd îi mai rămîne timp și pentru asta? — la titlul de profesor, Demil Teleagă îl poate asocia și pe acela de inventator. Pînă în prezent el este posesorul a două brevete emise de Oficiul de stat pentru invenții. Unul pentru un dispozitiv de încălzire mecanizată a buștenilor în autocamioane, iar cel de al doilea pentru un dispozitiv mecanic de spălare a autovehiculelor.

B. OCTAVIAN

ARITMETICA

Se impune o mai rațională distribuire a materiei!

MASĂ ROTUNDĂ

Cu concursul Inspectoratului școlar al județului Buzău (inspector : Dumitru Manea), am organizat, de curînd o discuție pe marginea manualelor de aritmetică la Școala generală de 10 ani, nr. 15, din orașul Buzău (directoare: prof. Ana Băciucu).

Au participat cadre didactice ale școlii, care predau la clasele I—IV, precum și reprezentantul comisiei metodice de specialitate (matematică).

Red: După cum vă este cunoscut, „Tribuna școlii” a inițiat o dezbatere mai amplă, privind nivelul de realizare a manualelor, în scopul continuării lor îmbunătățiri. E vorba de o acțiune sistematică, de altfel obișnuită pentru noi, pentru dv., fiindcă și-a găsit întotdeauna un loc important în paginile revistei.

Prin urmare — după discuția despre Abecedar, despre Citire — să ne oprim de astă dată la manualele de aritmetică de la ciclul I al școlii generale (ediția 1972). Care sînt primele dv. impresii ?

Inv. Valeria Preda: Găsesc foarte potrivită această primă întrebare, globală, a dv. Desigur, ne vom referi și la o clasă sau alta, în mod concret, dar niște observații generale valabile se impun de la început. Aș spune că avem bune manuale de aritmetică. După parcurgerea lor, elevii sînt în măsură să stăpînească cele patru operații, să le folosească, ceea ce înseamnă, în fond, dezvoltarea judecății lor. Conduc aici prezentarea de obicei armonioasă, organică a materiei prevăzute în programă, ca și exercitiile, problemele propuse, modelele de operații cu grad progresiv de dificultate. Dar... nu se întîmplă întotdeauna așa. Există și inadvertente supărătoare în aceste manuale — și mai ales la ele trebuie să ne oprim, cred eu, pentru a le elimina din ediții viitoare. Un prim neajuns îl văd în trecerea bruscă, de la prea simplu la prea complicat, respectiv de la clasa I la clasa a II-a.

Inv. Lenuta Ispas: La clasa I lucrăm, e adevărat, cu copiii de 6 ani, dar, totuși, manualul lor prea a fost usurat. În schimb, le îngreunăm sarcina cînd trec în clasa a II-a și următoarele. Mă întreb de ce au fost scoase din prima clasă înmulțirea și împărțirea pînă la 20 ? Se întîmplă aici, la aritmetică, ceea ce s-a întîmplat și la abecedar, din care a dispărut partea a II-a.

Inv. Elena Lupu: Exact! Or, aritmetica — de la clasa a II-a în sus — se sprijină pe cunoștințele de citire dobîndite în clasa I. De exemplu, la unele exerciții, probleme, copiii trebuie să citească: „ce cunoaștem, ce se cere aici, cum rezolvăm” etc. În timp ce ei mai silabisesc încă chiar la lectură...

Inv. Valeria Preda: S-ar impune, așadar, reorganizarea materiei, în mod organic, de la clasa I la clasa a IV-a, ca și la citire de altfel.

Red: Observațiile dv. sînt justificate și, fără îndoială, ele vor fi luate în considerație de autorii de manuale. V-am ruga însă să vă re-

feriți și la aspecte privind situații concrete, pe clase.

Inv. Aristița Ionescu: Iată o asemenea situație: la clasa a II-a apar exerciții cu sistemul metric înainte ca elevii să fi învățat transformările (la litru și metru).

Inv. Valeria Preda: La aceeași clasă, încă de la început, li se cere elevilor să numere din 9 în 9, din 8 în 8, adunînd sau scăzînd, ceea ce este complicat pentru ei. Aici e vorba de înmulțire și scădere, al căror exercițiu pregătitor trebuia să înceapă în clasa I, lucru care nu se mai întîmplă, potrivit noii programe.

Inv. Lenuta Ispas: Rezolvarea problemelor cu plan e greoaie pentru începutul clasei a II-a, tot pentru că operația pretinde acomodarea elevilor cu lectura curentă, ne realizată în clasa I din cauza reducerii abecedarului. Vedeți, ne întoarcem mereu la abecedar, deși vorbim de aritmetică. Ajunge ca o verigă să aibă fisuri, pentru ca urmările acestei situații să se perpetueze ca niște adevărate reacții în lanț. Toate manualele și programele trebuie regîndite, pornind de la clasa I, pentru a le da organicitatea necesară.

Inv. Aristița Marinescu: Lipsind baza necesară din clasa I, la clasa a II-a se dovedește insuficient numărul de 44 ore afectat înmulțirii și împărțirii; aceasta între altele...

Red. Observ că nu vă referiți la clasele a III-a și a IV-a.

Inv. Anton Grigore: Ar fi să cite ceva de spus. Aș menționa excesul descrierii tehnicii operațiilor, lueru ce duce la micșorarea numărului problemelor de rezolvat.

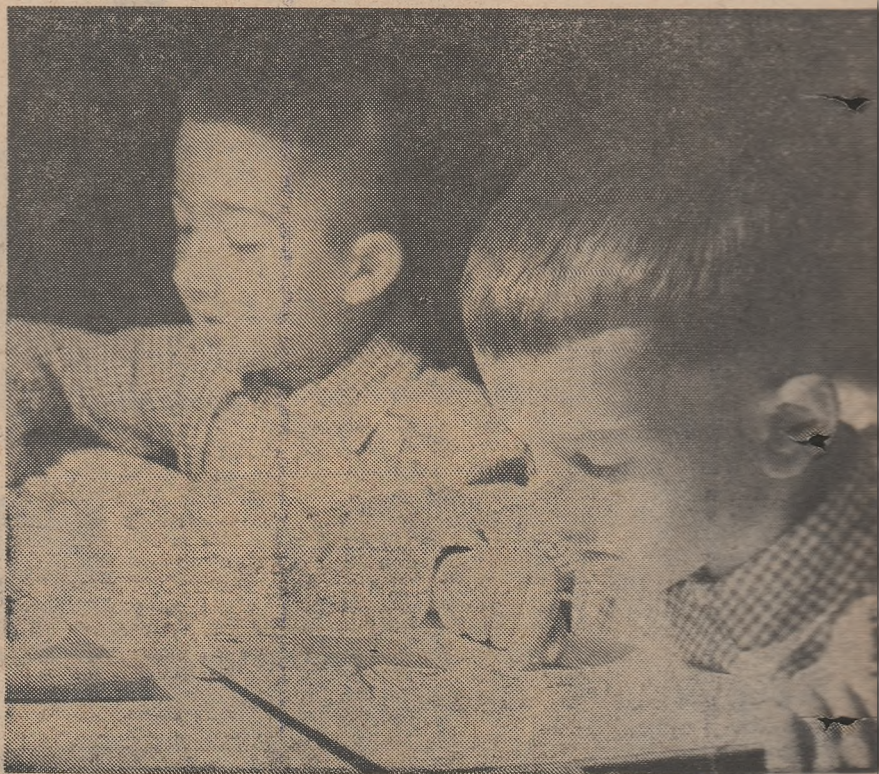
Prof. Niculina Stoian: La clasele III—V se impune o sporire a gradului de dificultate a problemelor. Noi, profesorii care predăm la clasa a V-a, simțim acea ruptură observată de colegii noștri cînd se trece de la clasa I la a II-a. Pentru a evita neajunsul, ar trebui prevăzute mai multe exerciții la clasa a III-a și, în special, a IV-a. Găsesc, de asemenea, că numărul de ore pentru unități de măsură (vehiculele mai tîrziu) este insuficient.

Inv. Constanța Untaru: Exercițiile sînt puține și la capitole operații cu numere întregi. Uneori, acestea sînt prea simple pentru clasa a IV-a, cu o singură operație, ca la clasa I, de genul: 343x1; 79x1 etc. Sînt apoi reluări de chestiuni învățate în clasele anterioare, fără deosebită substanțiale (nu numai la aritmetică, ci și la geometrie).

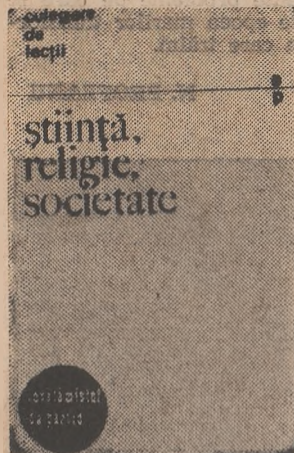
Insp. școlar Dumitru Manea: În vederea îmbunătățirii manualelor de aritmetică pentru clasele I—IV, aș mai sugera adăugarea la sfîrșit de capitole, a unor grupe de exerciții și probleme distractive, pe care elevii le-ar folosi în munca lor independentă.

Red.: Observațiile dv. vîntură mai cu seamă praguri, care trebuie eliminate, în trecerea de la o clasă la alta. Într-un cuvînt, e vorba de o mai rațională distribuire a materiei, de-a lungul primilor patru ani de învățămînt, ceea ce va fi, desigur, în atenția autorilor de manuale pentru noile ediții.

HRISTU CĂNDROVEANU

CARTEA POLITICĂ

Cel de al doilea volum, apărut în Editura politică în cadrul seriei culegerilor de lectii pentru învățământul de partid, se intitulă „Știință, religie, societate” și este coordonat de Vasile Asănechescu și Vasile Oprescu. Lucrarea a fost elaborată de un colectiv de activiști cu munci de răspundere în aparatul de partid și de stat, profesori universitari, cadre didactice etc.

În prefața lucrării se menționează că această nouă ediție (prima a apărut în anul 1971) a ținut seama de sugestiile și observațiile primite din partea cititorilor, de indicațiile cuprinse în programul elaborat de Plenara Comitetului Central al P.C.R. din noiembrie 1971 și de documentele Conferinței Naționale a partidului din iulie 1972.

Cele 18 lecții din manual cuprind o serie de probleme deosebit de actuale și de importante din domeniul științei și religiei prin prisma concepțiilor filozofice științifice a partidului despre lume și societate. Menționăm din cuprins titlurile lecțiilor: Materialismul dialectic și istoric — concepție filozofică și științifică despre lume și socie-

tate; Ateismul și evoluția sa istorică; Tradiții ale gândirii sociale laice în România; Rădăcinile sociale și gnozeologice ale religiei. Originea și evoluția creștinismului; Principalele religii ale lumii contemporane; Sectele religioase Tradiții și sărbători mistice, Religia în lumea contemporană. Societatea socialistă și religia; Morala și religia; Opoziția dintre știință și religie; Fideismul și irraționalismul în filozofia contemporană; Materialitatea și infinitatea lumii; Concepția științifică despre psihic și personalitate; Cultură și religie; Rolul familiei și al școlii în procesul de formare a gândirii materialist-științifice a tinerelor generații; Omul și forțele naturii; Știința și religia despre univers.

Al treilea volum de culegeri de lectii apărute în Editura politică în seria lucrărilor pentru învățământul de partid se intitulă „Etică și echitate socialistă”, coordonatori: Gheorghe Berescu, Vasile Popescu și Ionel Achim. În introducerea intitulată „Proiectul de norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste” autorii, cadre cu munci de răspundere în activul de partid și de stat, publiciști, profesori uni-

versitari, cadre didactice, subliniază o serie de probleme dezbătute de Conferința Națională a partidului din iulie 1972. Sînt abordate aspecte ale rolului partidului în conștiința oamenilor, calitățile moral-politice ale membrilor de partid, dragostea și încrederea cu care este urmat de întregul popor.

Se află de asemenea în volum sinteza principalelor norme ale vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, prezentate de secretarul general al partidului la Plenara din 3—5 noiembrie 1971 și la Conferința Națională.

Cele 23 de lecții din acest volum cuprind, de asemenea, și o bogată bibliografie. Semnalăm din cuprinsul acestei lucrări o serie de lecții ca: Omul-valoare supremă a socialismului. Conștiința umană și morală socialistă semnat de Ionel Achim. Devotamentul față de orinduirea socialistă semnat de Gheorghe Pătrașcu.

Ultima din cele 23 de lecții cuprinse în volum se intitulă „Comuniștii — model de atitudine și comportare în societatea noastră” semnat de publicistul Tudor Olaru, abordează o serie de probleme deosebit de importante și cu un profund caracter partinic. Este vorba despre responsabilitatea socială — trăsătură a profilului politico-moral al comuniștilor, de exemplul personal al comuniștilor, ca militant activ pentru promovarea principiilor eticii și echității socialiste, despre combativitatea revoluționară, intransigența principială.

Aceste culegeri constituie un sprijin pentru cei ce studiază problemele eticii și educației moral-cetățenești, pentru toți cei interesați în cunoașterea problematicei comportamentului etic. Culegerea se adresează deopotrivă cursanților încadrați în diverse forme ale învățământului de partid, propagandiștilor, lectorilor și tuturor cadrelor didactice care-și desfășoară activitatea la catedrele de științe sociale.

H. LEREA

VĂ RECOMANDĂM :

L. Goldmann: *Sociologia literaturii*, Editura politică.

Colecția „Idei contemporane” ne oferă în traducerea Floricăi Neagoe cartea filozofului și sociologului francez de origine română Lucien Goldmann, „Sociologia literaturii”. Cuvîntul înainte, semnat de Miron Constantinescu, și studiul introductiv al lui Ion Pascadi informează cititorii asupra personalității autorului, asupra tezelor sale progresiste și umanis-

te, cu numeroase elemente de dialectică marxistă, asupra structurării genului și structurii semnificative, ca modalități de interpretare a actului de creație literară în concepția lui L. Goldmann. Volumul selectează o serie de texte — răspindite în reviste sau nepublicate încă — însumînd o antologie de un deosebit interes.

Victor Ernest Mașec: *Artă și matematică*, Editura politică.

Subtitlul „Introducere în estetica informațională” ne lămureș-

te asupra intențiilor autorului, amplul excurs al capitolului I, „Raportul artă-matematică în istoria esteticii”, constituind argumentația pentru următoarele două capitole („Introducere în estetica informațională”; „Estetică și programare. Arta computerelor”) și pentru dezvoltarea ideilor de bază a lucrării și anume, „Programarea aspectelor rutinare ale proceselor de creație și receptare a operelor de artă și modelarea lor cu ajutorul calculatorului electronic”.

VALERIA BACIU

VII

Științe sociale

TRIBUNA ȘCOLII Nr. 68 din 4 noiembrie 1972

Creșterea rolului conducător al partidului în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate în România

Una din idelle centrale ale învățării marxist-leniniste este cea referitoare la rolul conducător al partidului comunist în societatea socialistă. Istoria a confirmat pe deplin rolul partidului marxist-leninist în revoluția și construcția socialismului. Ca și celelalte partide comuniste și muncitorești, Partidul Comunist Român consideră conducerea de către partid a operei de făurire a socialismului și comunismului ca o lege generală universală valabilă, o necesitate obiectivă. Această decurge din specificul determinismului social, din corelația dialectică dintre dezvoltarea societății socialiste și rolul partidului în viața socială. Determinismul social în raport cu cel natural se caracterizează prin prezența subiectivității în procesul devenirii. Făurirea socialismului și comunismului nu poate fi decât rodul unei activități conștiente a oamenilor. Deși socialismul nu elimină automat orice element de dezvoltare spontană, acțiunea conștientă a oamenilor capătă un rol hotărâtor. O particularitate a modului de producție socialist este că el nu se poate forma în cadrul societății capitaliste, bază economică a socialismului apare și se dezvoltă numai ca urmare a activității revoluționare a oamenilor muncii de înlăturare a puterii economice și politice a claselor exploatare și de făurire conștientă a noulor relații de producție. De fapt, întreaga societate este reorganizată în mod conștient. Socialismul și comunismul apar ca rezultat al acțiunii legilor obiective de dezvoltare a societății umane, dar nu fără activitatea conștientă a oamenilor. Fiecare pas în făurirea și dezvoltarea societății socialiste trebuie dinainte stabilit pe baza cunoașterii legilor obiective ale dezvoltării sociale și a studiilor aprofundate a condițiilor și împrejurărilor date. Edificarea con-

știentă, organizată a socialismului necesită în mod obiectiv existența unei forțe conducătoare, înarmată cu cunoașterea științifică a legilor dezvoltării sociale. Această forță trebuie să dispună de capacitatea de înțelegere a esenței fenomenelor și proceselor sociale, a tendințelor fundamentale ale acestora, să aprecieze corect posibilitățile reale ale economiei, să elaboreze linia politică generală, strategia dezvoltării fiecărei etape, să mobilizeze masele la realizarea obiectivelor stabilite.

Această forță nu poate fi decât partidul marxist-leninist al clasei muncitore. El este exponentul conștient al intereselor și aspirațiilor sociale ale oamenilor muncii, al necesităților obiective de dezvoltare a societății, lui îi revine misiunea de a elabora linia politică valabilă pentru toți membrii societății. De aici rezultă necesitatea obiectivă, caracterul legii al rolului conducător al partidului în construirea socialismului și comunismului. Acest rol crește continuu pe măsura ridicării societății socialiste pe țăi trepte de dezvoltare, și reprezintă o lege a dezvoltării societății spre comunism. Partidul nu poate să dispară înainte de a-și fi realizat misiunea istorică: construirea comunismului. Alina timp cit se mențin deosebirii importante între oraș și sat, între munca fizică și intelectuală, în fine, cât timp societatea nu poate să asigure realizarea principiilor organizării și repartiției specifice comunismului se menține în mod obiectiv și partidul. Mai mult, pe măsura dezvoltării societății socialiste și a apropiării de comunism gradul de complexitate a problemelor ce se cer rezolvate crește mereu. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului din iulie 1972 în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate și a tre-

cerii spre comunism rolul partidului de forță politică conducătoare se va afirma cu mai multă putere.

În calitatea sa de avangardă a luptei pentru construirea unei noi orânduri sociale de forță politică conducătoare, partidul îndeplinește funcții de importanță majoră. Printre acestea amintim doar câteva. Partidul îndeplinește o funcție de diagnoză socială. Pătrunzând adică în cunoașterea realităților, descoperind cauzele profunde și mobilurile intime ale proceselor și fenomenelor actuale, partidul se pronunță, competent și la timp, asupra măsurilor ce se impun. În același timp, partidul îndeplinește o funcție de prognoză, de prevedere a dezvoltării viitoare, de depistare a tendințelor de evoluție și a necesităților obiective. Între conducerea socială și previziune există o relație dialectică. Stabilind sarcinile actuale, partidul fixează obiectivele viitoare de dezvoltare pentru perioade mai îndelungate tocmai ca urmare a activității de prognoză. O altă funcție pe care o îndeplinește partidul este aceea de conducere politică a întregului sistem social. El elaborează deciziile principale, lui îi revine misiunea de a asigura organizarea, planificarea și execuția realizării liniei politice stabilite, el îndeplinește rolul de îndrumare și control în înfăptuirea voinței celor ce muncesc. În societatea noastră socialistă, partidul are și o funcție integratoare. El este centrul vital al întregului organism social, iar creșterea și afirmarea rolului său conducător se exprimă în integrarea sa tot mai organică în activitatea întregii societăți, în jurul lui gravitează întregul popor, iar linia sa politică constituie călăuză tuturor celor ce muncesc. Îndeplinind funcția de conștientizare a maselor, partidul realizează ridicarea societății la un nivel de conștiință nouă, superioară.

Pentru a-și îndeplini rolul de forță politică conducătoare, partidul — arăta tovarășul secretar general al partidului — trebuie să fie el însuși puternic, bine organizat, unit... să dispună de organizații puternice în toate compartimentele societății prin intermediul cărora să desfășoare o intensă muncă organizatorică, de conducere și control.

Având o linie politică justă, științific elaborată, pe baza aplicării creatoare a legităților generale la condițiile concrete ale țării noastre, dispunând de o forță puternică și fiind strins legat de mase, Partidul Comunist Român realizează cu pricepere și încredință nobilă sa misiune istorică de forță politică conducătoare și transformatoare a societății din țara noastră.

IOAN OROS

Particularități ale reproducerii în capitalismul monopolist de stat (II)

O altă particularitate a reproducerii capitaliste se referă la corelația dintre cele două subdiviziuni ale producției sociale. Majoritatea țărilor capitaliste avansate se află astăzi într-o altă epocă istorică decât aceea în care clasicii marxism-leninismului au formulat necesitatea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție. Ele dispun de o economie complet dezvoltată, iar ramurile primei subdiviziuni au o poziție preponderantă în economie. În plus, așa cum s-a arătat în articolul anterior, revoluția științifică tehnică a modificat vechea structură a economiilor acestor țări și a creat noi raporturi între diversele lor ramuri. În acest context, unii factori determinanți ai corelației celor două subdiviziuni și-au schimbat fie intensitatea, fie direcția influenței lor, ceea ce a imprimat o tendință de apropiere a ritmurilor de dezvoltare dintre producția mijloacelor de producție și cea a mijloacelor de consum. Toate fenomenele mai sus prezentate (creșterea eficienței mijloacelor de muncă, încetinirea ritmului de creștere a compoziției organice a capitalului, creșterea productivității muncii într-un ritm ce devansează creșterea înzestrării tehnice a muncii, modificările în structura populației active), la care se adaugă modificările din structura consumului individual — avem în vedere îndeosebi creșterea absolută și relativă a consumului de mărfuri de folosință îndelungată — au influențat și influențează în sensul slăbirii intensității factorilor de creștere cu precădere a sectorului I și fac ca în prezent, spre deosebire de trecut, să sporească interdependența mișcării celor două subdiviziuni. O serie de ramuri ale primei subdiviziuni nu se mai pot îndepărta prea mult de subdiviziunea a doua. Prin urmare, legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție față de cea a mijloacelor de consum, lege ce și păstrează valabilitatea, nu acționează la fel de intens în toate etapele și în toate economiile naționale. Astfel, spre deosebire de țările puternic industrializate, pentru țările în curs de dezvoltare, care merg pe drumul creării unei industrii proprii producătoare de mijloace de producție, are

loc o intensificare a acțiunii legii creșterii cu precădere a acestei producții. Se poate deci conchide că legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție este influențată în acțiunea ei concretă nu numai de natura relațiilor de producție, ci și de etapa dezvoltării economice a fiecărei țări luate în parte. Înțelegerea acestei probleme prezintă o mare însemnătate pentru activitatea economică a tuturor statelor.

O serie de probleme și tendințe noi se ridică în legătură cu comerțul internațional. Dacă pe vremea lui Marx se putea face abstracție de influența comerțului exterior asupra producției, în prezent, când schimburile economice internaționale au devenit un imperativ al dezvoltării economice pentru toate țările, abstracția amintită nu mai este justificată. Revoluția științifică tehnică și adâncirea continuă și rapidă a diviziunii internaționale a muncii au amplificat interdependența dintre economiile naționale și au făcut din comerțul internațional un factor dintre cei mai importanți ai reproducției. Ca urmare, pentru perioada postbelică se constată o dezvoltare a comerțului exterior — pe ansamblul sistemului capitalist — care depășește creșterea producției industriale. În perioada 1948-1967, producția industrială a lumii capitaliste a crescut de 2,8 ori, iar exporturile de produse industriale au sporit de 4,2 ori. Această dezvoltare confirmă tezele după care procesul industrializării și, în genere, al creșterii producției industriale într-o țară sau alta, ar duce la îngustarea relațiilor economice internaționale.

Odată cu dezvoltarea comerțului exterior, cu modificările în structura și orientarea lui, s-au accentuat și rolul și locul pe care acesta le are în cadrul reproducerii, al creșterii economice din cadrul fiecărei țări. În relația: creșterea producției-dezvoltarea comerțului exterior, producția are rol determinant, nivelul dezvoltării forțelor de producție, dinamismul acestora fiind condiția pentru afirmarea susținută, eficientă și de durată a economiei unei țări pe piața mondială, pe calea schimburilor comerciale. Dar această re-

lație se manifestă și ca interdependență, factorul determinat influențând, la rîndu său, asupra celui determinant. Cu alte cuvinte, dezvoltarea comerțului exterior este nu numai efect, dar și cauză a dezvoltării producției. Influența comerțului exterior asupra dezvoltării economice interne se manifestă pe mai multe planuri: tendința de nivelare a producției; sporirea acumulării interne — sursă de bază a lărgirii producției; îmbunătățirea organizării producției și a muncii, perfecționarea și modernizarea structurii ramurilor și a producției, creșterea eficienței economice etc.

Intensitatea cu care comerțul exterior influențează asupra economiilor interne nu este însă — așa cum se știe — aceeași pentru toate țările.

O altă categorie de probleme ce privesc reproducția capitalistă din zilele noastre se grupează în jurul acumulării. În condițiile capitalismului monopolist de stat, legea acumulării — legea reproducției lărgite — asemenea tuturor celorlalte legi, este modificată în aplicarea ei de numeroase împrejurări fără ca în esență să-și piardă valabilitatea. Una din particularitățile actuale ale acțiunii legii acumulării o constituie existența — în țările capitaliste dezvoltate — a unei rate înalte a acumulării. Orientarea cu precădere a investițiilor spre achiziționarea de mașini și utilaje și intervenția tot mai pronunțată a statului în politica de investiții sînt, de asemenea, caracteristici ale perioadei postbelice. Revoluția științifică tehnică și amplificarea concurenței atât pe plan intern, cât și pe plan internațional au determinat intervenția statelor imperialiste în direcția lansării unor programe de investiții pe termene îndelungate, programe prin care se urmăresc îndeosebi stimularea ramurilor ce duc la ridicarea capacității concurențiale a țării respective, modificarea structurii economiei corespunzător cu noile tendințe impuse de cuceririle științei și tehnicii, maximizarea profiturilor oligarhiei monopolist-statale. Privitor

R. MARINESCU

(Continuare în pag. a III-a)

(Urinare din pag. a V-a)

mai ales la cele de filozofie — trebuie însoțite și de un material ilustrativ. Nu pentru că nu ar fi posibil așa ceva, ci pentru a nu cădea în conformism. Mă refer la lecții de pură fundamentare teoretică pentru a căror înțelegere trebuie solicitată

și gândirea profesorului, cit și a elevului, fără încadrarea convențională într-o schemă dată.

Deci cerințele formării la elevi a unei gândiri moderne nu se pot realiza decât prin folosirea mijloacelor moderne la întregul lor potențial. Cabinetul de științe sociale ne oferă doar cadrul. Misiunea noastră este

să găsim posibilități și să le folosim de așa manieră încât să formăm oameni cu înalte convingeri social-politice bazate pe profunde înțelegere a celor mai importante probleme pe care le cunoaște epoca marilor transformări în care trăim.

N. PROFEANU

Muzeul militar central: elevi vizitând sala cu trofee din războiul antifascist

Puncte de vedere

Planul de învățămînt și profunzimea cunoștințelor din domeniul științelor sociale

Noul plan de învățămînt, ca și programele școlare puse în dezbaterea cadrelor didactice își vor aduce contribuția la realizarea sarcinilor trasate școlii de Conferința Națională a partidului.

Mă voi opri asupra citorva probleme pe care le ridică planul și programele pentru educația cetățenească, obiect ce se predă la clasele a VI-a și a VII-a ale școlii generale de zece ani.

Dacă programa pentru clasa a

VI-a este în general accesibilă elevilor, consider că nu sînt argumente pentru introducerea Constituției R.S.R. la clasa a VII-a, înaintea predării istoriei României și a istoriei moderne și contemporane. Multe noțiuni de ordin juridic, social-economic vor fi greu de explicat și, mai ales, greu de înțeles de către elevi — lipsindu-i de posibilitatea percepției superiorității orinduirii socialiste

față de orinduirile bazate pe exploatarea omului de către om

Găsesc, de asemenea, nepotrivită măsura scoaterii din planul de învățămînt al liceului de cultură generală a istoriei la anii I și II (real), aceasta ducînd la o incompletă pregătire a elevilor și la lipsa unui suport pentru înțelegerea multor noțiuni de economie, socialism, filozofie și, îndeosebi, a istoriei României în contextul dezvoltării generale a societății umane.

Introducerea unui curs de istoria civilizației și culturii, eșalonat pe trei ani de studiu cred că ar elimina lacunele actualului sistem de predare a istoriei în licee.

Legat de aceste perspective va trebui însă revizuit actualul sistem de perfecționare a profesorilor de istorie, vizînd o pregătire mai temeinică a acestora în toate domeniile științelor sociale.

SILVIU ALMĂȘAN

Din metodologia însușirii științelor sociale

În cele ce urmează mă voi ocupa de modul în care concepem unele atitudini novatoare de ordin metodic, în predarea științelor sociale, de coordonatele principale urmărite prin desfășurarea lecțiilor și de măsura în care realizăm aceste coordonate.

De fapt, sînt două probleme care se intercondiționează. În sensul că orice modalitate tinde spre un anumit scop și, la rîndul lui, orice scop solicită o anumită modalitate de înlăptuire.

În primul rînd, vom face cîteva aprecieri de ordin metodic care, prin priceperea cu care le folosim, au o contribuție însemnată la realizarea unei note ridicate de eficiență informațională și formațională. Este vorba de necesitatea legării noțiunilor prezentate de un sistem de realități concrete. Cînd facem această afirmație avem în vedere modalitatea îmbinării funcționale a elementelor de care dispune profesorul și cabinetul, cu experiența concretă de viață a elevului. Este, credem, primul pas de care depinde realizarea unei lecții participative din partea elevilor. Este punctul de plecare prin care îl punem pe elev să gîndească, să selecteze și să ia hotărîri.

Firește, înalta îndatorire de a forma la elevi convingeri social-politice ferme nu o putem înlăptui, dacă nu dispunem de motivații vii, capabile să convingă. Or, cabinetele de științe sociale, prin existența lor, și, mai ales, prin modul în care sînt realizate și folosite, creează posibilități noi pentru înlăptuirea dezideratului de care aminteam. Considerăm că este bine să

se înțeleagă aceste posibilități noi și în sensul că respectivele cabinete de științe sociale intervin ca instrumente noi de lucru, dar și în sensul că ele se mențin noi, își păstrează prospețimea, numai prin grija cu care reușim să fim la curent cu ceea ce intervine nou în viața noastră social-politică, cu ceea ce este de fapt realitatea concret-istorică. S-ar putea crede că o asemenea cerință este rezolvată doar prin permanenta înnoire a materialelor din cabinet, planșe, broșuri, cărți, documente etc. Fără să nesocotim necesitatea completării materialelor, a renunțării la cele depășite, considerăm că acest mod de a vedea lucrurile, este dacă nu greșit, cel puțin simplist. Apariția într-o vîrîină a unei broșuri noi, sau confecționarea unei planșe noi — de care abundă cabinetele — nu constituie o rezolvare, ci doar mijloace de realizare a scopului pe care îl urmărim în activitatea noastră. Neînlăptind seama de acest fapt, putem cădea în două mari greșeli: fie de formalism, fie de schematism, și una și alta la fel de dăunătoare. Vorbim de formalism în sensul conceperii cabinetului de științe sociale ca pe o sală bine înzestrată cu tot felul de materiale pentru a asigura lecțiilor predate eficiență sporită, dar, în care profesorul se comportă în timpul lecțiilor la modul trecut; și de schematism, în sensul de a se reduce lecția la prezentarea unor planșe cu scheme, laturi și sublatari, cu definirea lor, pe care elevul le memorează, înțelegîndu-le sau nu. Nu mai insistăm și asupra posibilității ca elevul să vină în clasă nepregătit, la gîndul că „va face față” la lecție

citînd anumite formulări și citire de pe planșele agățate pe pereți.

Iată de ce ne exprimăm convingerea că nici planșa, nici diapozitivul, nici filmul nu pot suplini explicația serioasă a fenomenului respectiv de către profesor. Ceea ce vede elevul în cabinet să fie doar elementul auxiliar în procesul învățării și nu obiect de studiat.

În aceeași ordine de idei, considerăm că și materialul trebuie considerat ca un instrument de lucru, în unele cazuri doar orientativ. Folosirea lui nu trebuie să minimalizeze nici personalitatea profesorului și nici pe a elevului. Fiecare din ei are experiența lui de viață, cu elemente de confruntări variate ce au multă putere de convingere.

Este necesară, de asemenea, o deplină fundamentare a fenomenelor prezentate, pentru ca acestea să fie înțelese în întregime lor structurală. Să se scoată în relief alături nota specifică a fenomenului respectiv, cît și participarea la un sistem de relații explicate în dinamica lor.

O altă problemă legată de metodologia predării științelor sociale este și aceea în legătură cu aducerea lecției la zi. S-ar putea crede că această aducere la zi s-ar realiza făcînd apel la ultimul articol apărut în presă despre problema respectivă. În această privință considerăm că ultima noutate, în esență, nu înseamnă ultimul articol despre o problemă, ci problema în sine. Pentru aceasta trebuie apelat la documentul cel mai actual.

Credem eronată ideea că absolut toate lecțiile — ne gîndim

(Continuare în pag. a VII-a)

(Urmare din pag. a II-a)

la sursele de acumulare, subliniem că și în prezent autofinanțarea (transformarea unei părți din plusvaloare în capital) joacă un rol important în lărgirea producției

În sfârșit, și în perioada actuală, reproducția și realizarea capitalului este un proces generator de conflicte, de perturbări și crize de tot felul. Sursa acestora este, fără îndoială, relațiile de producție, faptul că mijloacele de producție funcționează numai dacă produc capital, că producerea de plusvaloare este scopul direct și motivul determinant al producției. Economia capitalistă se mișcă continuu în cadrul contradicțiilor orînduirii burgheze în general, ca și al noilor contradicții generate de capitalismul monopolist de stat. Astfel, ca rezultat al creșterii gradului de monopolizare și socializare a producției, al revoluției științifico-tehnice și al dezvoltării capitalismului monopolist de stat, contradicția fundamentală a capitalismului cunoaște astăzi o intensitate fără precedent. În ciuda gradului deosebit de înalt al socializării producției, însușirea rezultatelor producției este privată. Expresia cea mai sintetică a acestui lucru, o constituie faptul că un grup tot mai restrîns al burghezilor — cea monopolistă atata — deține o parte tot mai mare din averea națională. Acest lucru se concretizează, îndeosebi, în creșterea de 2-3 ori mai repede a ratei profitului burghezilor monopoliste față de salariile muncitorilor și în ponderea mare a investițiilor în produsul intern brut al principalelor țări capitaliste (peste 20 la sută pe ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate).

Valențe și forme noi de manifestare cunoaște și contradicția dintre producție și consum. Deși volumul noilor populației și, prin urmare, și al pieței crește în mod absolut, el scade relativ, adică în comparație cu creșterea capacităților de producție, iar ca rezultat, dificultățile de realizare a produselor se măresc. În condițiile capitalismului monopolist de stat se remarcă însă apariția și dezvoltarea a o serie de factori care se opun contradicției dintre producție și consum. Printre aceștia amintim: a) creșterea creditului de consum (mai ales pentru bunurile de folosință îndelungată), care contribuie astăzi într-o măsură însemnată la extinderea cererii solvabile, și b) influențarea tot mai accentuată a cererii de consum de către stat prin: lărga dezvoltare a pieței de stat, legată în multe cazuri de militarizarea economiei naționale; participarea statului la programele de investiții capitale; salariile plătite muncitorilor și funcționarilor din sectorul public; plata serviciilor

prestate statului; plățile guvernamentale denumite „plăți de transfer” (pensii, înlesniri, ajutoare de șomaj, cheltuieli ale instituțiilor social-culturale) etc. Pentru contracararea contradicției dintre producție și consum, în statele capitaliste dezvoltate se practică chiar o anumită politică a veniturilor.

Cu toate că fenomenele amintite se opun, într-un fel sau altul, contradicției dintre lărgirea nelimitată a producției și cadrul îngust al capacității de consum a societății capitaliste, trebuie spus că această contradicție n-a fost înlăturată, ci, în cel mai bun caz, doar atenuată. Acest lucru este confirmat de fenomene ca: existența unor însemnate capacități de producție nefolosite; existența unui număr însemnat de șomeri; stocurile relativ mari de mărfuri în producție și circulație; crizele monetare; frecvențele oscilațiilor conjuncturale etc. — fenomene care nu sînt accidente ce se produc într-o țară sau alta, ci forme obiective de manifestare contemporană a contradicției dintre producție și consum.

Contradicția dintre caracterul organizat al producției în interiorul întreprinderii și anarhia pe plan social — de asemenea derivată din contradicția fundamentală a capitalismului — capătă în condițiile capitalismului monopolist de stat o altă

formă de mișcare. Ea se manifestă acum ca o contradicție între „planificarea” la scara economiei naționale și anarhia, concurența spontană existentă în economie.

Alături de vechile contradicții, care au căpătat forme noi de manifestare, au apărut și contradicții noi cum ar fi: contradicția dintre profiturile mari obținute de monopoluri și posibilitățile de investire rentabilă a capitalului de către fiecare monopol în parte; contradicția dintre diferitele grupuri monopoliste pentru exercitarea influenței asupra organelor de stat; oscilația economiei între inflație și deflație; contradicția dintre noua tehnologie a producției și forma socială de organizare a conducerii economiei care scoate în evidență esența nedemocratică a orînduirii burgheze și dă naștere contradicției între plan, obiectivele prevăzute în el și cei chemați să le ducă la îndeplinire; contradicția dintre cerința obiectivă, determinată de socializarea producției, ca statul să exercite un rol coordonator în economie și funcția de clasă a statului burghez etc.

În concluzie, și astăzi, ca și în trecut, în calea dezvoltării proportionale, neîntrerupte a producției capitaliste există limite de netrecut. Contradicțiile, reproducției nu vor dispărea atîta timp cît se vor menține relațiile de producție capitaliste.

Lecție în cabinetul de științe sociale la Liceul nr. 3 din Satu-Mare

Lupta de idei în gîndirea filozofică contemporană

Gîndirea filozofică contemporană se caracterizează printr-o considerabilă îmbogățire a problematicii, precum și prin soluții ce depășesc calitativ pe cele ale epocii moderne, în domenii tradiționale cum ar fi ontologia, groseologia, metodologia etc.. Multitudinea de orientări filozofice în contemporaneitate nu trebuie privită numai ca indiciu al crizei idealismului în confruntarea lui cu știința și viața, ci și ca o urmare a specializării și pozitizării (orientarea spre concret și eveniment) preocupărilor filozofice. Principalele curente și tendințe ale filozofiei nemarxiste vin și cu anumite rezultate logico-metodologice pozitive, tocmai ca urmare a specializării preocupărilor.

Trebuie, de aceea, să distingem riguros între problematica filozofică și interpretarea ei într-un anumit sistem filozofic. În acest sens se și discută azi despre epistemologie, axiologie, antropologie filozofică etc. Faptul că aceste discipline s-au dezvoltat în cadrul unor orientări filozofice idealiste nu justifică neglijaarea lor. Gîndirea marxistă este solicitată în modul cel mai acut în elaborarea disciplinelor amintite, în soluționarea marilor dificultăți la care le-au dus interpretările idealiste și metafizice. Însăși caracterizarea filozofiei nemarxiste, precum și elaborarea principiilor criticii filozofice presupune, în primul rînd, distincția între problemă și soluție. Altfel s-ar ajunge la aprecieri globale, necorecte asupra operei unor gînditori din școlile filozofice nemarxiste, la o imagine neverificată asupra universului filozofic contemporan.

Filozofia nemarxistă contemporană nu se prezintă ca un tot omogen și unitar, ci cunoaște o dinamică specifică, observabilă în evoluția orientărilor și curentelor ei și chiar în opera unor filozofi mai de seamă. Se poate contura, în esență, următorul tablou general: orientări idealist-subiective (în mod preponderent) — neokantianismul, pragmatismul (Wittgenstein, Carnap), operaționalismul, idealismul semantico-lingvistic; orientări care oscilează între idealismul subiectiv și cel obiectiv — unii gînditori din „filozofia vieții” (Simmel, Spengler, Bergson) și din neokantianism (Rickert, Cassirer), fenomenologia (Husserl, Scheler, M. Merleau-Ponty), neorealismul german (Brentano, Meinong),

neohegelianismul englez, neotomismul (Maritain, Gilson), personalismul (Mounier), realismul „critic” (Santayana), spiritualismul creștin francez; îndepărtări de idealism — „ontologia critică” (N. Hartmann), realismul „critic” (Sellars), existențialismul lui Sartre, neoraționalismul (Bachelard, Gonseth, Piaget), orientarea anti-pozitivistă în interpretarea fizicii (Planck, Einstein, Born), structuralismul (Cl. L. Strauss, Lacan).

Fără a ignora existența unor poziții categoric antimarxiste, constatăm că în însăși polemica filozofilor nemarxiști cu marxismul se adoptă astăzi un ton de vădită considerație față de materialismul dialectic și istoric, față de doctrina social-politică marxistă. Mai mult, există numeroase tendințe de recunoaștere a valorii euristice a unor concepte și teze ale filozofiei marxiste și de integrare a acestora în munca de edificare teoretică în domenii dintre cele mai importante ca metodologia, epistemologia, teoria acțiunii, sociologia etc. Îndepărtarea lui J. P. Sartre de existențialism și opțiunea lui pentru dialectica și umanismul marxist, evoluția unor neorealiști (W. Sellars) în direcția materialismului dialectic, apelurile unor mari savanți ca J. Piaget (și aproape întreaga mișcare „neoraționalistă” în care el se integrează) la teze ale gîndirii dialectice, utilizarea gîndirii economice și sociologice a lui Marx în opera structuralistului Claude Lévy-Strauss, precum și în procesul de redresare teoretică prin care trece azi sociologia burgheză — iată numai cîteva exemple grăitoare pentru înțelegerea locului și rolului deosebit de important pe care-l ocupă marxismul în gîndirea contemporană.

La cîștigarea unei asemenea poziții au concurat numeroși factori, dintre care amintim: practica construcției socialismului ca modalitate de înlăptuire a umanismului real; făurirea sistemului mondial al socialismului; îngustarea sferelor de influență ale capitalismului și apariția unui amplu front al păcii, democrației și progresului; rezultatele pozitive obținute de gîndirea teoretică contemporană prin apelul la filozofia marxistă; transformarea doctrinei lui Marx tot mai mult — pe măsura criticii și depășirii dogmatismului — într-o veritabilă călăuză a practicii sociale și științifice.

Receptivitatea la ceea ce este

nou în practica, știința și gîndirea contemporană este, evident, mărturia caracterului deschis al concepției marxiste, a capacității sale de dezvoltare creatoare, de înnoire permanentă în raport cu marile experiențe ale omenirii. Depășind dificultățile unei perioade dogmatice, marxismul secolului XX este angajat astăzi într-o reală operă de edificare teoretico-științifică, de integrare a marilor valori ale trecutului și ale contemporaneității. „Pentru noi — scria Lenin — teoria lui Marx nu reprezintă cîtuși de puțin ceva încheiat și intangibil; dimpotrivă, sintem convinși că ea a pus numai piatra unghiulară a acelei științe pe care socialiștii trebuie s-o dezvolte mai departe în toate direcțiile dacă nu vor să rămînă în urma vieții”. (V. I. Lenin, Opere complete, vol. 4, București, Editura Politică, 1964, pp. 177—178).

În această marea faptă marxismul este angajat, însă, în lupta sa pentru adevăr, într-un amplu dialog cu concepțiile nemarxiste. Dată fiind ponderea gîndirii filozofice burgheze în frontul filozofic nemarxist, precum și o poziția ireductibilă între ideologia marxistă și ideologia burgheză, acest dialog se desfășoară ca parte integrantă a luptei ideologice contemporane și presupune, deci, anumite condiții de principiu, pe care nici un cercetător, teoretician sau practician marxist nu le poate ignora. „Una dintre îndatoririle principale ce revin frontului nostru ideologic — scria tovarășul Nicolae Ceaușescu — este promovarea unei atitudini combative, militante împotriva concepțiilor retrograde, mistice, a influențelor ideologiei străine, împotriva mentalităților înapoiate, formarea trăsăturilor etice corespunzătoare noulor relații sta-torice în orînduirea socialistă. (Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de-al X-lea Congres al Partidului Comunist Român, Editura politică București, 1969, pp. 94—95).

Dialogul cu concepțiile nemarxiste contemporane presupune următoarele condiții esențiale: respectarea principiului partinității în filozofie și gîndirea socială; recunoașterea legăturii dintre filozofie și politică; considerarea filozofiei și ca domeniu al creației valorice (ceea ce implică ireductibilitatea ei la funcționalita-

ALEXANDRU BOBOC

(Continuare în pag. a V-a)

tea ideologică); distincția între interpretarea filozofică a teoriilor științifice și aceste teorii ca atare; recunoașterea valorii relative a unor modele metodologice făurite în sistemele filozofice nemarxiste (metodele integrabile în perspectivă dialectică); recunoașterea unor contribuții ale unor

gânditori nemarxiști la edificarea unor domenii teoretice; distincția între filozofia burgheză antimarxistă și cea nemarxistă; considerarea în cadrul filozofiei marxiste a unui amplu capitol al gândirii științifice și social-politice progresiste; analiza curentelor și orientărilor nemarxiste, precum și a operei diferiților gânditori, în dinamica lor, cu desprin-

derea tendințelor mai noi, pozițiile, de apropiere de gândirea marxistă sau cel puțin de îndepărtare de soluțiile extremiste ale școlilor idealiste; aprecierea munității a ceea ce s-a numit „filozofia crizei și criza filozofiei”; înțelegerea justă a ponderii științificului și modernizării în expunere și îmbogățirea teoriei marxiste la nivel contemporan.

Din activitatea unui cerc de științe sociale

Cercul de științe sociale de la Liceul „Gh. Șincai” din Baia Mare, ajută elevii, în formă accesibilă, să poată realiza o sinteză a cunoștințelor obținute la diferite obiecte, să-și cristalizeze concepțiile științifice despre lume. Motiv pentru care activitatea secției de filozofie a cercului, de exemplu, a fost centrată pe o temă mai mare, determinată de scopul sus-amintit, spre realizarea căruia să convergă toate lucrările. Această temă a fost intitulată „Ateismul în evoluția lui istorică” și a cuprins câteva subteme între care amintesc la secția de filozofie: Elemente de materialism și dialectică în opera autorilor antici studiați la limba și literatura latină; Materialism și ateism în opera lui B. Spinoza; Anticlericalismul enciclopediștilor; Rolul științei în dezvoltarea societății contemporane.

Din această tematică reiese cu evidență că toate subiectele alese și elaborate de elevi au contribuit la elucidarea diferitelor aspecte ale temei centrale, fără ca aceasta să fie epuizată.

În alegerea temelor de lucru a secției de economie politică nu am urmărit încadrarea întregii activități a cercului într-o temă principală, ci tratarea unor probleme de mare actualitate, care nu figurează în programul de studiu organizat. Astfel, au fost cercetate următoarele probleme: Urme istorice în orașul Baia Mare și județul Maramureș; Sistemul valutar internațional; Integrarea în lumea capitalistă și în socialism.

După cum reiese din cele de mai sus, tematica concordă — firește, doar în linii mari — cu programa care trebuia realizată prin predare, subiectele fiind astfel formulate, încât prin elaborarea temelor, elevii să poată cunoaște și aprofunda problemele la un nivel care să depășească limitele programei. Acest lucru s-a reflectat și în mo-

dul de organizare și funcționare a cercului.

Organizarea și îndrumarea muncii cercului. Activitatea cercului a fost astfel concepută, încât să se bazeze pe munca individuală a elevilor înscriși, îndrumați de profesorul de specialitate. O grijă principală a constituit componența cercului.

Numărul celor înscriși nu este prea mare — aproximativ 60. De aceea și aceasta a constituit un motiv pentru care am hotărât ca lucrările secțiilor să se desfășoare în comun.

Intrucât activitatea cercului se bazează pe munca individuală, elevii au ales singuri sau în colaborare din temele propuse, le-au studiat, apoi au elaborat câte o lucrare pe care au comunicat-o în ședința cercului.

Elevii care nu s-au angajat să elaboreze referate, au format un colectiv de bibliografii-documentariști, s-au întocmit bibliografiile tematice, hărți, grafice etc.

Toate comunicările au stîrnit un viu interes din partea tuturor participanților. În general, aceste sesiuni de comunicări au fost dominate de o atmosferă de eferescență spirituală. Membrii cercului se pregăteau pentru dezbateri, cunoscînd subiectele, iar referenții trebuiau să știe să-și susțină afirmațiile cu argumente temeinice. Atmosfera schimbului de opinii a constituit, pentru toți participanții, un deosebit stimul. Elevii au învățat să muncească independent, să folosească activ și în mod original materialele culese, să-și formeze opinii proprii, pe care să le poată apăra. Confruntarea de idei și aprecierea unor idei de pe pozițiile marxism-leninismului, au devenit o deprindere pe care elevii au dobîndit-o în cadrul cercului.

S-au elaborat și s-au prezentat pînă acum șapte lucrări: patru de filozofie, trei de economie politică. Valoarea lucrărilor nu este egală, dar, în general, toate depășesc nivelul obișnuit,

sînt mai „mature”, poartă amprenta și experiența dezbaterilor colective. În marea lor majoritate, elevii care au lucrat aceste referate — pe lingă că au ajuns să cunoască mai temeinic o problemă oarecare, sau un aspect al unei probleme — au „crescut” și din punct de vedere intelectual, ajungînd să-și depășească colegii. Este un rezultat bun.

Dintre lipsurile legate de activitatea cercului, cea mai mare, consider că este legată de faptul că nu am reușit să activizăm pe toți elevii înscriși inițial la cerc. Probabil acesta este și motivul pentru care numărul membrilor s-a redus pe parcursul activității. În mod special, nu am reușit să antrenăm tot colectivul bibliografic, deoarece nu am găsit soluția corespunzătoare prin care s-ar putea urmări și ține în evidență munca lor. Trebuie să găsim o modalitate de a-i face pe cei care se angajează la asemenea munci, să o materializeze într-un fel și să se poată prezenta cu rezultatul muncii. Am observat că acest lucru are o mare forță de atracție. Vom antrena în viitor un număr mai mare de elevi la activitatea independentă, printr-o tematică mai diversificată a cercului.

C. FRIEDMAN

Clădirea nouă a Liceului din Baraolt, jud. Covasna

Percepția limbajului

În acțiunea de cultivare a limbajului elevilor atenția se concentrează asupra emiterii mesajelor. Măsura în care copiii receptează corespunzător o comunicare orală scapă preocupărilor, și nu fără pagubă pentru ei.

Psihologii au remarcat, de exemplu, că în multe împrejurări elevii sînt capabili să perceapă latura fizică a unei comunicări verbale, secvența sonoră, s-o identifice corect și s-o transcrie fidel, dar nu să-i înțeleagă și informația conținută, în plenitudinea ei. Morfemele și cuvintele purtătoare de semnificații abstracte, gramaticale, reduse la un suport fonetic adeseori minimal, rămîn pentru ei tot atîtea elemente inerte, a căror prezență o constată fizic, fără să le poată atribui un sens, un rol și, în consecință, fără să le poată distinge de unitățile cu individualitate mai puternică. Așa întîmplă că mulți copii scriu și după ce au învățat gramatica: la văzut, colegi mei sau, hiperortografic, i-l văd, doi colegii etc. Excitabilitatea slabă a cortexului la asemenea stimuli demonstrează că învățarea direct rațională a codului, prin concepte gramaticale etc., nu este suficientă pentru decodarea și codarea corectă a unui mesaj și că elaborarea corectă a unui enunț nu poate fi izolată de perceperea integrală a limbajului.

Funcția antrenamentului

Este nevoie, deci, în școală, de un antrenament perceptiv, așa cum e nevoie de un antrenament verbal, oral și scris. Modalitatea fundamentală a primului este analiza mesajelor, continuată cu jocuri de opoziții, cu substituirii și transformări structurale. Analiza astfel gîndită înseamnă degajarea unităților semnificate dintr-un enunț și raportarea lor la unitățile semnificative corespunzătoare, luîndu-se în considerare legăturile de semantică sintactică pe care le contractează cuvintele în enunț, precum și valoarea referențială a acestora, în funcție de contextul lingvistic (de ce s-a spus mai înainte, de cunoștințele interlocutorului cu privire la informația conținută în mesaj) sau de situație (de împrejurare concretă în care are loc comunicarea). Ne oprim, în limitele spațiului, la două cazuri de mesaje fără ambiguitate.

Să presupunem că în dictarea unui fragment din Sobieski și ro-

mânii de C. Negruzzi, mai mulți elevi au scris „Il vom trimite noi de pe ziduri”. Corectarea începe cu precizarea situației și a faptelor: cineva, noi, plăieșii, urmează să trimitem de pe zidurile cetății ceva, plumbul din puște, cuiwa, regelui Poloniei. Unitățile semnificate descoperite sînt raportate la cuvintele din propoziție.

Modele sintagmatice

Al doilea caz privește mult discutata chestiune a scrierii cu unul, doi și trei i în terminația unor substantive cînd pronunția și ortografia sînt divergente. La majoritatea substantivelor în cauză opoziția dintre nearticulat hotărît și articulat hotărît este marcată fonetic. Substantivele date capătă la forma articulată hotărît o silabă în plus; ortografic: **pomi**, **po-mii**; **uși**, **u-șii**; **e-roii**, **e-roii**; **fiu**, **fi-ii** (în care primul i aparține radicalului). Peste tot ultimul i nu se rosteste, este un articol grafic. Dacă s-ar rosti, elevii ar scrie tot atît de ușor **pomi**, cum scriu **po-m** sau ar fi necesară cel mult educarea auzului și a pronunției. Neputrivirea dintre rostire și ortografie cere însă educarea percepției limbajului, care începe în asemenea cazuri cu faptul de a face conștientă variația ($\pm$) silabă, corespunzînd, respectiv, unui i mai puțin sau mai mult. Ulterior, realitatea fonetică, devenită cunoscută în aceste limite intuitive, e corelată cu anumite posibilități distribuționale, cînd se pot fixa cîteva modele sintagmatice ale situațiilor de ortografie în discuție: de exemplu: **niste**, **mulți**, **cițiva**, **aceștia (unei)** etc. se însoțesc cu substantive care au o silabă și un i mai puțin decît atunci cînd aceleasi substantive se însoțesc cu **toți**, **amîndoi**, **aceștia** etc. (sau cu **mele**, **tale** etc. la tipul **uși**, dacă substantivul rămîne la singular). Deci: **niste pomi** = o silabă, un i; **toți po-mii** = o silabă mai mult, un i în plus; **unei uși** = o silabă, un i; **ușii mele** = o silabă mai mult, un i în plus. Faptele nu sînt noi: le-au intînit într-un fel și dascălii mei. Ceea ce se ignorează încă este pasul următor, necesitatea de a depăși această mecanică operațională de a corela modificările din planul fonetic, precum și posibilitățile distribuționale — diferite pentru fiecare modificare, cu semnificațiile corespunzătoare, cu perceperea, la început intuitivă a categoriilor. Acest lucru impune din nou analiza mesajelor.

Corelare cu semnificațiile

De exemplu: „Învățătorul, elevii și mai mulți părinți intră în clasă”. Se imaginează situația: o adunare la care iau parte și elevi, și părinți, în momentul în care se intră în clasă. Decodînd mesajul, se stabilește că elevii intră toți (cei prezenți sau toți elevii clasei), cită vreme părinții — doar „mai mulți”, adică nu toți cei veniți (sau nu toți părinții elevilor din clasă). Pentru ca și substantivul acesta să exprime ideea de toți, trebuie rostit cu o silabă mai mult, deci scris cu un i în plus: „Învățătorul, elevii și părinții...”. Concluzia este întărită prin analiza unei grupări de enunțuri paralele: „În clasă intră elevii și părinții” (niște, cițiva, mulți, dar nu toți: **e-le-vii=2 silabe**, un i; **pă-rin-ții=2 silabe**, un i). „În clasă intră elevii și părinții” (toți: **e-le-vii=0 silabă** mai mult, un i în plus; **pă-rin-ții=la fel**). Deci, în propozițiile date, substantivele la plural **elevi**, **părinți**, rostite cu cîte două silabe și scrise cu cîte un i la sfîrșit, ne fac să ne gîndim la niște, cițiva, mulți..., dar nu la toți..., pe cînd substantivele **elevii**, **părinții**, rostite cu cîte o silabă mai mult și scrise cu cîte un i în plus, ne fac să ne gîndim la toți...

Cu acest cadru cucerit se poate aborda și tipul **metru**, în care forma nearticulată hotărît și cea articulată hotărît se rostesc la plural identic: fonetic metru, ortografic — metri sau metrii. Opoziția ortografică nemaifiind perceptibilă sub semnul variației ($\pm$) silabă, operatorii niște etc., toți etc. nu mai au nici ei acțiune certă generală. Perceperea corectă a mesajelor devine indispensabilă. De exemplu: „Lucrăm în atelier cu maiștri pricepuți” (cu niște maiștri, despre care nu știm nimic înainte de această comunicare). „Maiștrii (știm care, cei despre care s-a vorbit, cu care lucrează vorbitorul) ne îndrumează cu răbdare”.

Sînt posibile variante, mai simple sau mai complicate, în funcție de clasă, dar educarea percepției limbajului prin analiza mesajelor continuată de substituirii și transformări structurale nu poate lipsi din procesul de predare-învățare a sistemului limbii materne nici după ce acesta începe să fie descris în termeni conceptuali.

G. BELDESCU

Liceul pedagogic din Arad împlineste în curînd 160 de ani de existență. Luînd ființă ca „Școala preparandă sau pedagogicească a nației românești”, acest liceu a avut de-a lungul îndelungatei sale existențe un deosebit rol în pregătirea generațiilor de tineri în spiritul dragostei de patrie, al mîndriei și demnității naționale. În anii socialismului liceul a cunoscut o deosebită dezvoltare. Baza sa materială se compune din cabinete de studiu, laboratoare, biblioteci, toate înzestrate cu o gamă variată de material didactic, de aparate și piese.

Ca un prolog al acestei aniversări a apărut, de curînd, revista liceului ale cărei materiale sînt în întregime dedicate evenimentului. Este un frumos omagiu pe care profesorii și elevii îl închină școlii lor.

Elevii Școlii generale Copăcelu, municipiul Rîmnicu Vîlcea, județul Vîlcea, folosind din plin fiecare zi, fiecare ceas bun de lucru, au recoltat 13.000 kg. porumb de pe cele 2 hectare, ale C.A.P.-ului școlar.

S-au evidențiat în acțiunea de recoltare elevii: Motu C. Nicolae și Niculescu Victoria din clasa a V-a; Borta I. Maria și Lene Mariana din clasa a VI-a; Mitu Gh. Elena, Carmen Fetele și Miu Marian din clasa a VII-a; Dumitrescu Ginel, Bontea Daniela, Gainaru Nicoleta și Doleanu Doina din clasa a VIII-a. La chemarea I.A.S. Troianu acțiunea continuă în aceste zile cu recoltarea cartofilor și scoaterea pomilor din pepinieră, necesari pentru plantațiile acestei toamne.

La Tg. Jiu a avut de curînd loc o emoționantă întîlnire între un număr de învățători — promoție de acum o jumătate de veac. Fostul director al școlii, în vîrstă de 84 de ani, a strigat catalogul promoției sîrbătorite, la care au răspuns — prezent, 13 dascăli, toți vîrstnici.

Le urăm viață lungă și binemeritata fericire!

După încheierea simpozionului: „Educația prin muncă și pentru muncă”, organizat la Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, la București, a apărut un foarte interesant și util volum cu același titlu care reunește comunicările prezentate în cadrul manifestării amintite.

Culegerea se adresează tuturor tinerilor, și cu deosebire elevilor, care își desfășoară activitatea productivă în atelierele școlare și în întreprinderi.

În orașul Cîmpulung Muscel s-a desfășurat, sub egida Comitetului Culturii și Educației Socialiste, între 22—29 octombrie 1972, cea de a III-a ediție „Toamnă musceleană”, amplă manifestare culturală închinată celei de a 25-a aniversări a Republicii.

Printre acțiunile programate: simpozionul pedagogic „Coordonate ale învățămîntului românesc în lumina documentelor Conferinței Naționale a P.C.R.” (susținut de prof. I. Rizescu, director general adjunct în Ministerul Educației și Învățămîntului, conf. univ. dr. Vasile Bunescu, prof. Valentina Filipescu), vernisaje de expoziții, un panoramic științific pe tema „Problematika viitorului”, expuneri, manifestări literare tematice, sesiuni de comunicări științifice etc.

Comunistul Aurel Vuzdugan, profesor de limba și literatura română, și director al Școlii generale din comuna Tomești, județul Hunedoara, este de 16 ani încoace un pasionat cercetător al cormorilor străvechi de pe meleagurile Zărandului. În posesia sa, se află cărți rare și manuscrise deosebit de prețioase din punct de vedere lingvistic și istoric. Printre acestea, „Biblia de la Blaj” tradusă în 1795 de Samuil Micu Clain, Cazanlia lui Varlaam, descoperită la biserica din satul Obîrșu, un Octoih din anul 1849, „Protocolul circulațiilor care se află în satul Viața de Sus”, scris cu caractere cirilice și redînd circulațiile emise începînd cu anul 1843 pînă în 1853, care cuprînd date referitoare la revoluția de la 1848. În preocupările profesorului Aurel Vuzdugan intră și probleme de toponimie, onomastică, folclor, etc. A întocmit o monografie folclorică legată de evoluția cîntecului liric pe aceste meleaguri și a publicat poezii populare în diferite culegeri de folclor.

În zilele de 28 și 29 octombrie 1972 în orașul Sf. Gheorghe — județul Covasna, Societatea de științe filologice din R.S. România, în colaborare cu Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură au organizat, în cinstea aniversării proclamării Republicii, o dezbateri profesională pe tema: „Contribuția profesorului filolog la educația estetică și patriotică a elevilor”. Lucrările dezbaterii s-au ținut atît în ședință plenară, cît și pe secții — Secția de limbă și literatură română, respectiv Secția de limbă și literatură maghiară. Au participat profesori de specialitate din județul Covasna și invitați din județele Harghita și Brașov. Au luat parte, de asemenea, la dezbateri profesori universitari din București și Cluj și reprezentanți ai Institutului Central de perfecționarea personalului didactic din București și Filiala Brașov.

Prin deficiențe fizice înțelegem orice abatere de la normal în forma și funcțiile organelor care se manifestă prin încetinirea creșterii, prin creșterea excesivă, prin dezvoltare neproportională, deformații, deviații și alte defecte de natură patologică. Pornind de la ideea că deficiențele fizice dau tulburări de creștere, trebuie să luăm toate măsurile de depistare, corectare și, în special, de prevenire a formării lor.

După evoluția lor, deficiențele fizice pot fi definitive sau neevolutive; cele neevolutive sînt în mare măsură ireversibile și foarte greu de corectat, iar cele evolutive sînt reversibile și se pot corecta sau ameliora.

Cauzele deficiențelor fizice pot fi predispozante, favorizante și declanșatoare. Cele predispozante sînt legate de ereditate. Favorizante sînt cauzele care influențează negativ starea de sănătate, buna funcționare a organelor și dezvoltarea armonioasă a organismului, mai ales în perioada de creștere. Ele contribuie la scăderea rezistenței organismului, a capacității funcționale a aparatu-

Oră de educație fizică la Liceul „Mihai Viteazul” din Capitală

Corectarea defectelor fizice

lui locomotor și a sistemului nervos. Dintre acestea pot fi amintite condițiile necorespunzătoare de igienă, viață, alimentație, odihnă, lumină și aer în locuință, îmbrăcăminte și încălziminte strîmtă, dormitul în paturi moi cu perne mari, diferite defecte ale simțurilor, tulburări cronice, organice și psihice.

Toate aceste cauze declanșează procese patologice și stau la baza deficiențelor fizice, alterează structura și modifică funcțiunile normale ale organismului prin diferite accidente, imbolnăviri sau tulburări. Dintre toate aceste cauze interesează în mod deosebit cele favorizante care pot fi depistate ușor și corectate cu succes. Depistarea lor se poate face prin examene medicale anuale, prin observarea zilnică a elevilor acasă și la școală, în special la orele de educație fizică. Cu elevi care au unele deficiențe fizice ușoare și cu cei scutiți de educație fizică, profesorii pot face un program de exerciții speciale, adecvate deficiențelor tot în timpul orelor de educație fizică. Cei care prezintă de-

ficiențe pronunțate sînt trimiși la centrele de cultură fizică medicală și după ce învață programul de exerciții corective trebuie să-l aplice în școală sub supravegherea profesorilor de educație fizică.

Cele mai importante deficiențe fi-

Igiena școlarului

zice care pot fi prevenite și corectate în școală de către profesorii de educație fizică sînt **scolioza**, **cifoza**, **platfusul**.

Scolioza este deviația coloanei vertebrale în plan frontal cu incurbare parțială sau totală spre stînga sau dreapta în formă de „C” sau cu dublă incurbare în formă de „S”. Ea este însoțită de răsucirea vertebrelor spre convexitatea curbării,

producînd modificări de poziție și formă la coaste, torace, umeri, omoplați și bazin. Scoliozele sînt mai frecvente la pubertate cînd se produc modificări importante în organism. Scoliozele pot fi funcționale și patologice. Scoliozele funcționale ne interesează în mod special la elevi. Dintre acestea amintesc: atitudinea scoliotică, scolioza habituală (de obișnuință) și compensatorie. Atitudinea scoliotică este provocată de funcțiunea asimetrică a coloanei vertebrale și de scăderea tonusului muscular al spatelui, de pozițiile asimetrice păstrate mult timp în bancă sau acasă, de purtarea servietei în aceeași mîină și de defecte senzoriale (auz, vîz).

Exercițiile pentru corectarea acestor deficiențe se pot face din pozițiile stînd, pe patru labe, culcat și atîrnat. Trebuie alese acele exerciții care să contribuie la alungirea coloanei vertebrale, la fortificarea simetrică a musculaturii intervertebrale, a spatelui, abdomenului, pentru corectarea poziției umerilor, omoplaților și bazinului.

Cifoza este deviația coloanei vertebrale în plan anteroposterior cu convexitatea curbării, orientată posterior. Poate fi tipică în regiunea dorsală și atipică în regiunea cervicală și lombară.

Cifozele ca și scoliozele pot fi funcționale și patologice. În cazul cifozelor ne interesează cele funcționale, adică atitudinile cifotice și cifoza habituală care sînt frecvente în perioadele de creștere. Ele au o evoluție lungă și pot fi ușor corectate. Cauzele apariției lor sînt multiple: o insuficiență a dezvoltării musculaturii spatelui, laxitate articulară, poziție cifozantă în bancă, la masă, în pat, timiditate, miopie, tulburări de creștere.

Toate acestea fac ca spatele să nu mai fie drept și să se încovoale. Dacă aceste deficiențe nu sînt corectate la timp formează un stereotip dinamic defectuos în mecanismul neuro-muscular care accentuează curbura. Se recomandă să fie folosite exercițiile de extensie a coloanei vertebrale cu diferite obiecte ajutătoare, exerciții de tirire pe abdomen, echilibru și din atîrnat la scara fixă. Sînt contraindicate exercițiile din poziția șezînd, pe genunchi șezînd, precum și orice fel de flexii de trunchi, care favorizează cifoza.

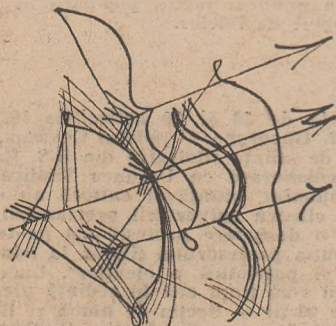
Piciorul plat reprezintă cea mai frecventă deformație a membrului inferior la adolescenți. Piciorul plat funcțional se caracterizează prin căderea boltei plantare a piciorului în timpul efortului fizic, static sau dinamic și care revine la normal în repaus. Cel patologic se caracterizează printr-o boltă planetară căzută în permanență și poate fi de 3 grade. Cauzele piciorului plat sînt multiple: traumatisme ale piciorului, paralizii, rahitism, obezitate, creșterea rapidă în înălțime, și o insuficiență musculară și ligamentară a piciorului. În școală, trebuie să ne ocupăm de elevii cu piciorul plat funcțional pentru a opri evoluția deformației și a o corecta. Se recomandă ca aceștia să poarte o talonetă în pantofi după indicațiile specialistului.

Ca exerciții corective se recomandă acelea care tonifică musculatura piciorului.

Trebuie să înțelegem cu toții că nu ne poate fi indiferent cum vor crește copiii noștri, pentru aceasta este necesar și să ne dăm silința ca ei să crească bine, atât fizic, cit și intelectual.

MARIAN FIRIMIȚA

Impasibilitate alarmantă

Faptele par desprinse dintr-un roman de aventuri de prost gust sau dintr-un film de serie, submediocru, dar — vai! — de-o exasperantă realitate. În centrul noului și modernului cartier Titan din Capitală, o școală (Școala generală nr. 88) este terorizată, încă de la darea ei în folosință, de un grup de huligani. Geamurile școlii sînt sparte cu pietre și cu praștia aproape săptămînal, profesorii și personalul de îngrijire sînt insultați și chiar brucșiți de elevii care au cursuri după masă sînt așteptați seara, cîteodată, la colțuri de străzi mai doznice și — de necrezut! — buzunăriți, luîndu-li-se și ultimul bănuț.

Fapte mai grave se petrec, cu deosebire, la lecțiile de educație fizică, al căror program — școala nu are o sală de gimnastică — se desfășoară în curtea școlii. La aceste ore, evident, elevii și elevele, inclusiv profesoara, sînt îmbrăcați mai lejer. Oricum, nu poți face gimnastică, alergări și jocuri sportive cu paltonul pe tine! Iar huliganii, în tot acest timp, stau cățarați pe gard, privind „spectacolul”, cu fețele lor ignobile de a privi, aruncînd cu pietre și proliferînd cuvinte triviale, de „miștocari”.

Ceea ce surprinde este că oamenii de ordine — miliția, și în primul rînd Circumscripția nr. 9, pe raza căreia se întîmplă faptele reprobabile semnalate — nu iau nici o măsură eficientă în vederea asanării

„găștii” respective și a restabilirii liniștii din școala amintită. Nenumărate apeluri scrise sau telefonice adresate de conducerea unității și de părinții elevilor Circumscripției nr. 9 și chiar Miliției municipiului București au rămas aproape total fără ecou. Numai în acest an, direcțiunea școlii a trimis următoarele sesizări scrise: nr. 411/26 mai, către Miliția municipiului București (la care nu s-a primit nici un răspuns); nr. 204/aprilie, nr. 278/26 aprilie, nr. 491/10 iulie — către Circumscripția nr. 9. La ultima adresă (nr. 491/10 iulie a.c.), cu nr. 70430 din 31 august 1972 (deci după aproape două luni) Circumscripția nr. 9 răspunde: „Vă facem cunoscut că contravaloarea geamurilor sparte în noaptea de 7 spre 8 iulie și de 8 spre 9 iulie 1972, trebuie recuperată de la paznicul care era de serviciu. În caz că nu era paznic, de la cine era de serviciu pe școală la acea oră.”

— O dată — ne-au spus cadrele didactice de la școală — în timp ce școala era „bombardată” cu pietre și omul nostru de serviciu, care cosea lucerna din curte a fost bătut — am ieșit în stradă în speranța să găsim, totuși, vreun lucrător de miliție. Am găsit într-adevăr unul, dar de la circulație. Acesta a venit, a găsit „gașca” în plină „activitate”. Ce era să facă? I-a rugat, i-a implorat să părăsească

curtea școlii și pină la urmă aceștia s-au „induplecat”, plecînd!

Altă dată, continuă profesorii Școlii generale nr. 88, un coleg de-al nostru, prof. Nicolae Popescu, comandantul de pionieri pe școală, a ieșit să-i înfrunte pe huligani. „Îndrăzneală” pe care a plătit-o cu capul spart, căci a fost lovit, la plin, cu o piatră.

Cînd duminica este timp frumos, sîntem siguri că luni dimineața găsim cel puțin cîteva geamuri sparte, pentru că „prieteni” noștri escaidează gardul, găsind în curtea școlii un teren propice pentru dezlănțuirea spiritelor și consumarea de energie în sensul înțeles de ei.

Ceea ce intrigă și mai mult este faptul — culmea! — că se cunosc și numele huliganilor, se știu chiar și adresele la care locuiesc. Mulți dintre ei sînt foști elevi ai școlii respective. Și totuși, sînt lăsați să-și facă de cap!

Aceștia sînt doar o parte din faptele. Profesorii sînt disperați, părinții elevilor alarmați, pe bună dreptate, elevii merg la școală cu frică în sîn.

În jurul unei școli nu poate dăinui o atmosferă insalubră, de teroare! Lansăm, de aceea, și noi un apel. Avem convingerea că va fi recepționat de urgență!

D. BACHICI

TEHNOLOGIE DIDACTICĂ MODERNĂ

- Creșterea gradului de eficiență a lecțiilor
- Cum poate fi valorificat rolul imaginii

Prin integrarea tehnologiei moderne în orele de curs înțelegem includerea în practica didactică a unor aparate noi, adaptate sarcinilor actuale ale procesului instructiv. Aceste aparate reprezintă cele mai bune mijloace de creștere a gradului de eficiență a lecțiilor. Ele permit o mai mare operativitate, reduc timpul de muncă al profesorului în executarea unor lucrări și ușurează însușirea cunoștințelor de către elevi.

Liceul nr. 43 din Capitală, devenit experimental, are în dotarea sa câteva aspectomate și retroproiectoare. În cele ce urmează, voi ilustra modul cum se obține un plus de eficiență în predarea cunoștințelor de geografie, folosind tehnologia amintită.

Aspectomatul este un aparat care proiectează diapozitive în ordinea stabilită de profesor. El dispune de un mecanism de telecomandă pentru manipularea casetei, cu diapozitive în ambele sensuri, cu posibilități de revenire asupra imaginii. Principiile generale de care se ține seama în ordonarea diapozitivelor sînt: cronologia, evoluția fenomenelor, gradarea imaginilor de la simplu la complex, de la apropiat la depărtat și de la particular la general.

Rolul imaginii este deosebit. Ea reprezintă un model care se substituie realității concrete; de aceea, geografia apelează deseori la imagini, la copii fidele ale obiectelor și fenomenelor geografice din natură. Rămîne de stabilit ce trebuie să reprezinte ea și cînd să fie introdusă în lecție. Calitatea sa didactică impune reflectarea a ceea ce este tipic, a ceea ce trebuie generalizat. De exemplu, vorbind despre eroziunea apei de mare, prin câteva imagini cu aspecte diverse ale țărmurilor, elucidăm cu convingere puterea de abraziune a valurilor marine. De asemenea, diapozitivele despre văile adînci, cascade, rîuri meandrate, văi seci etc. argumentează temeinic și scot în relief legile eroziunii fluviale.

Aceste imagini se introduc în lecții mai ușor și mai operativ cu ajutorul aspectomatului, în momentele în care se simte nevoia argumentației.

Aspectomatul se poate folosi alternativ cu retroproiectorul, prin îmbinarea imaginilor cu desenele, sau diverse scheme și schițe.

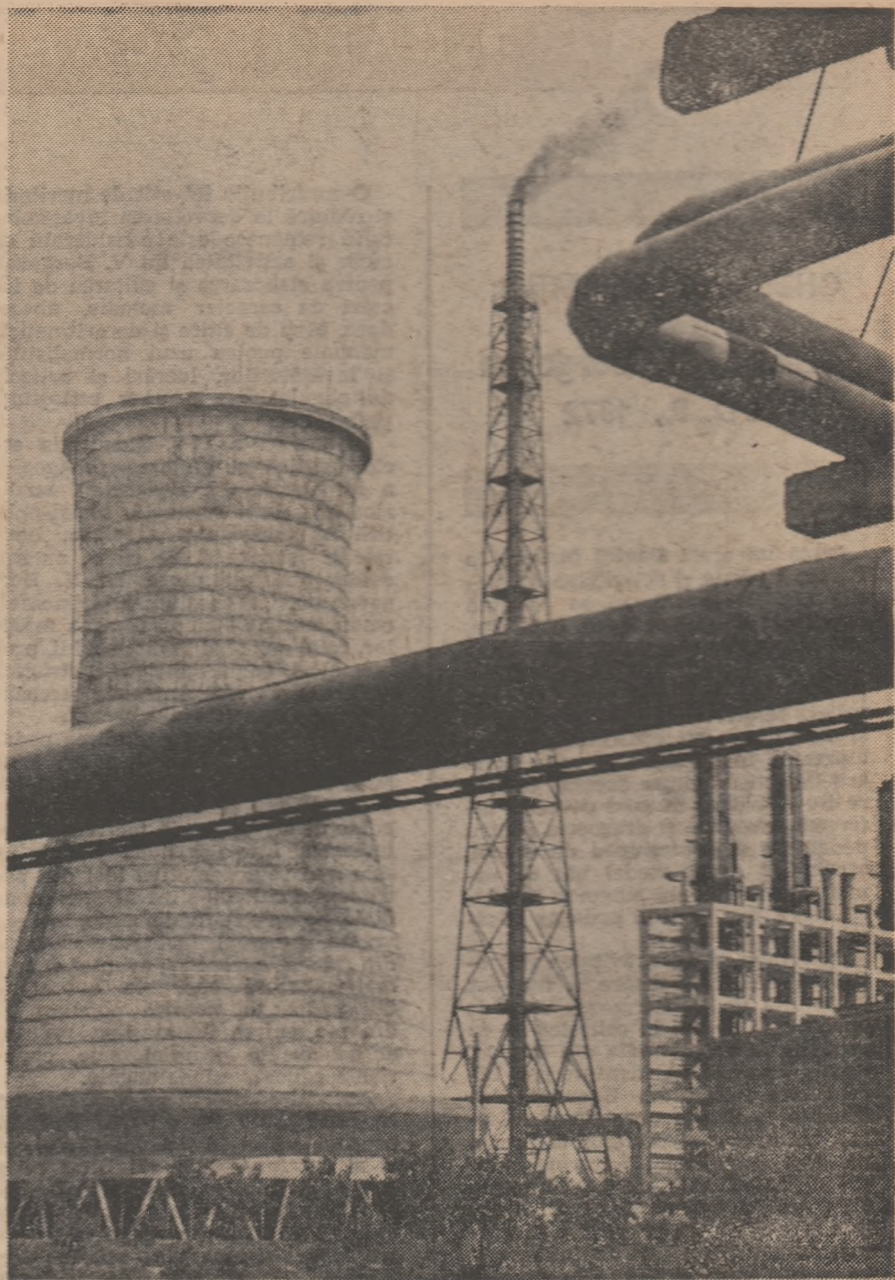
Retroproiectorul este un aparat de proiecție perfecționat, cu care se lucrează numai pe folii transparente. Pe aceste folii se execută scheme de lecții, desene cu caracter didactic, hărți etc., folosindu-se creionul dermatograf. Pentru desenele colorate se pot utiliza și creioanele carioca. Ceea ce executăm grafic se desfășoară deasupra unui disc lenticular, de pe care se proiectează imaginea pe ecran. În mod obișnuit profesorul lucrează direct, odată cu clasa, care transcrie pe maculator cele văzute pe ecran.

Folosirea alternativă a ambelor aparate — aspectomatul și retroproiectorul — în desfășurarea orelor de curs, este deosebit de utilă, deoarece o schiță simplă, cu elemente esențiale este întregită prin detaliile imaginilor văzute. Acest procedeu dirijează elevul pe firul logic al cunoașterii. Așa, de exemplu, la explicarea acțiunii apei de infiltrație, fenomenele carstice de suprafață (dolinele, uvalele, poliile etc.), schițate și transmise cu ajutorul retroproiectorului, concomitent cu explicația verbală, pot fi urmate și de proiecții ale imaginilor din natură.

Ceea ce confirmă valoarea didactică a retroproiectorului este nu simpla proiecție, ci posibilitatea de a prezenta suprapuneri de desene sau hărți geografice, adăugînd noi detalii pînă la reconstituirea completă a unui fenomen.

Pentru argumentare, la lecția despre vulcani și fenomenele vulcanice, am arătat grafic formarea progresivă a conului vulcanic în timpul erupției.

La lecția despre acțiunea apei de infiltrație am redat prin schițe simple evoluția dolinelor, pînă la transformarea lor în uvale.

Peisaj industrial

Foto: V. BOGDĂNET

Aici, ordinea suprapunerii este inversă primului caz (vulcanii).

Interesantă de realizat prin același procedeu este și formarea teraselor, la lecția despre eroziunea fluvială.

Așezarea foliilor transparente se face în ordinea alfabetică, obținînd cele trei terase fluviale. În felul acesta, procesul reluării, eroziunii prin schimbarea periodică a nivelului de bază, în urma intervențiilor mișcărilor epirogene, devine mai sugestivă.

Foarte ușor se realizează, prin același procedeu, lecțiile de geografie

statelor. Pe o folie se desenează conturul statului pe care-l predăm; pe altă folie se trasează elementele de relief și rețeaua hidrografică, iar ultima, principalele orașe și centre industriale.

Imaginea finală este o hartă completă din punct de vedere fizico-geografic și economico-geografic.

Din cele câteva exemple se pot trage concluzii asupra eficienței muncii formative cu elevii prin integrarea în lecții a celor mai moderne aparate didactice.

Prof. VOICU I. PAVEL
Liceul nr. 43 din București

Grupul școlar „Unirea” din București: practică pentru specializare în radio și televiziune.

Chimia în școala generală

În calitate de profesor de chimie, am fost în comisia de examinare pentru concursul de admitere atît la Școala profesională de cooperatie din Bistrița, cît și la Liceul industrial și am avut prilejul să-mi dau seama de nivelul de pregătire al absolvenților școlilor generale la chimie. Aceștia se prezintă, în general, mai slab pregătiti decît la celelalte.

Se impune, așadar, asigurarea unor condiții minime pentru ca acest obiect să fie predat în fiecare școală în mod corespunzător.

Cred, de exemplu, că prin inspectoratele școlare, cu sprijinul filialelor I.C.P.P.D. și al profesorilor calificați și cu o bogată experiență, s-ar putea organiza cursuri de chimie la care să participe profesorii suplinitori din școlile generale, unde să se dezbata modul cum se explică diferite teme mai dificile la diverse clase, să se dea noțiunile necesare privind lucrările de laborator.

De asemenea, prin casele corpului didactic se pot invita cadre universitare, cu ajutorul cărora să se lămurească probleme ce aparțin unor capitole mai importante ale chimiei, probleme de metodică, de tehnologie a unei predări moderne a chimiei.

Efectuarea lucrărilor de laborator prevăzute de programe necesită încă eforturi din partea profesorilor și a cadrelor unor școli pentru a o realiza. Pentru că mai există o nepăsare la unele cadre didactice, printre care mulți tineri absolvenți de facultăți, în privința efectuării pînă și a unor experiențe simple, ușor de realizat, cu substanțe care se pot procura de obicei.

LIVIA BERLO

GHEORGHE NEAMȚU:

Vasile Gr. Borgovan
E. D. P., 1972

După un scurt Cuvînt înainte, în **Partea I** (Viața și activitatea lui Vasile Gr. Borgovan), ni se prezintă familia viitorului pedagog, copilăria, anii de școală din satul natal, Nășăud, Bistrița, Viena, Budapesta și Oradea Mare, evocîndu-se, cu acest prilej, figuri luminoase de oameni și dascăli ce au contribuit la formarea și îndrumarea lui spre cariera didactică. Dintre aceștia, cel care i-a dezvoltat în mod deosebit interesul, pasiunea și dragostea pentru pedagogie și profesiunea de dascăl, servindu-i drept model viu de urmat, așa după cum singur o mărturisește, a fost vestitul pedagog nășăudean Vasile Petri.

Referindu-se la activitatea didactică și de culturalizare a maselor înfăptuită de V. Borgovan timp de aproape 45 de ani în calitate sa de profesor la **Preparandia** din Gherla, Școala normală de institutori și Liceul „Sf. Sava” din București, de director la Școala normală din Birlad, de director și profesor la Școala normală din Turnu Severin, autorul subliniază meritele deosebite ale acestuia în instruirea și educarea numeroaselor generații de învățători, luptători tot atât de înflăcărați ca și el pentru ridicarea economică și spirituală prin școală a satului românesc, pentru realizarea idealului desăvîrșirii unității noastre statale.

FĂNICĂ N. GHEORGHE:

Popasuri în timp...

Ed. „Ion Creangă”, 1972

Autor al multor eseuri, cronici, studii, articole și reportaje, risipite, cu modestie și generozitate, în presa noastră literară din anii de după Eliberare și al unui remarcabil volum de impresii de drumetrie, „Pe Valea Bistriței”, apărută la Editura pentru literatură în 1963, pe care regretatul Perpessicius îl întâmpina cu entuziaste aprecieri în „Gazeta literară” și în volumul III din „Alte mențiuni...”, Fănică N. Gheorghe aduce la lumină în recentul său volum, **Popasuri în timp**, o nouă suită de impresii de călătorie și de confruntări lirice, de astă dată umblînd pe urmele marilor noștri scriitori Eminescu, Creangă, Coșbuc, Rebreanu, Sadoveanu.

Armonizînd descrierea peisajului național cu evocarea și elementele de istorie literară cite privesc viața și opera acestor mari înaintași, „Popasuri în timp”... se impune cu necesitate în lumea cititorilor școlari — caracterul instructiv-educativ și lirismul autorului fiind aici prevalente — dar și în lumea cititorilor maturi, care vor respira în paginile vibrante ale volumului, dacă nu totdeauna în ambianța ineditului, oricum, însă, la tot pasul, sub semnul unei fierbinte și cuceritoare sensibilități.

De pildă, la cite satisfacții de elevată ținută nu va fi supus cititorul, ținînd pas cu autorul, profesorul scriitor Fănică N. Gheorghe, în drumurile și în „popasurile” sale „în timp”, fie „Acolo unde a răsărit luceafărul poeziei românești”, fie în „Humuleștii” lui Creangă, în „Satul lui Coșbuc”, „La Prislop” — satul lui Ion al glănețului — sau, de

O contribuție tot atât de meritorie și rodnică la dezvoltarea învățămîntului românesc este considerată de autor și activitatea lui V. Borgovan pentru elaborarea și editarea de lucrări cu caracter metodic, abecedare, cărți de citire și de aritmetică, manuale pentru uzul normaliştilor și învățătorilor, lucrări și articole de popularizare a unor cunoștințe pedagogice.

În **Partea a II-a** (Concepția social-politică și gândirea pedagogică a lui Vasile Gr. Borgovan), analizînd mai înții concepția social-politică a pedagogului ardelean, limitele ei istorice și de clasă, autorul evidențiază atitudinea lui V. Borgovan privind chestiunea țărănească, emanciparea și culturalizarea maselor, rolul social al învățătorului, problema națională, educația patriotică etc., care îl situează printre personalitățile progresiste ale vremii.

În ceea ce privește gândirea pedagogică a lui V. Borgovan, se arată, pe bună dreptate, că ea încorporează într-un tot unitar — printr-un proces adinc de selecție, prin topirea și prelucrarea, într-o viziune proprie — cele mai reprezentative idei din patrimoniul culturii și pedagogiei mondiale, pe care se fundamentează, în acea vreme, procesul instructiv-educativ din țările europene avansate, cele mai valoroase elemente autohtone din pedagogia noastră populară și din moștenirea înaintașilor, precum și concluziile propriiei sale experiențe educative îndelungate.

Autorul consideră pe V. Borgovan ca fiind unul din cei mai fervenți propagatori ai ideilor lui Pestalozzi și ai continuatorilor săi Diesterweg și Fröbel în țara noastră; fără a rămîne numai la aceștia, el preia și o seamă de idei herbartiene, printre care și metoda cunoșcutelor „trepte formale” în desfășurarea lecției, pe care le adaptează la împrejurările și realitățile școlii românești.

A. FĂRCAȘ

aici, în Munții Sebeșului, pe „Valea Frumoasei” sau în „Munții Neamțului”, pe urmele lui Sadoveanu... Și la cite tulburătoare emoții, deopotrivă cu cele ale autorului, nu va fi supus cititorul, surprins în lectura sa, ca și acesta, meditănd în fața atîtor miracole ale firii, contemplînd vestigiile trecutului istoric sau marile realizări ale construcției socialiste pe pămînturile noastre.

Fănuș Neagu recomandă volumul **Popasuri în timp**... ca pe „o carte de sărbătoare”, în termenii unei dense aprecieri:

„Pătimaș cărturar, pătimaș drumeț și scriitor înăscut, profesorul Fănică N. Gheorghe a scris o carte pătrunsă de lirism fierbinte și de adîncă dragoste față de mării noștri înaintași și față de pămîntul generos al țării care i-a dat lumii”.

Intru totul justificate și de înaltă expresie, aprecierile citate proiectează spre înima cititorilor virtuțile noului volum de beletristică al lui Fănică N. Gheorghe, cu care autorul își continuă și își lărgeste drumul în literatura noastră actuală.

RODICA ISTRATI

Elevi în bibliotecă la Grupul școlar profesional din Petroșani

ELENA CETINĂ:

Elemente de geografie economică a lumii

(resurse energetice, materii prime industriale și agricole)

E. D. P., 1972

Cartea Elenei Cetină, se adresează în primul rînd profesorilor de geografie, studenților, economiștilor din domeniul comerțului exterior, dar și altor categorii de cititori.

În condițiile actuale, cînd România întreține relații internaționale de o amploare fără precedent, ca urmare a poliției externe a P.C.R. și a guvernului țării noastre, cunoașterea cit mai temeinică a posibilităților economice ale diferitelor țări ale lumii, indiferent de orînduirea lor socială, devine o necesitate stringentă.

Autoarea lucrării face o privire de ansamblu asupra principalelor resurse energetice, materii prime industriale și agricole ale lumii.

Capitolul I este rezervat analizei evoluției producției resurselor energetice, modificărilor care au avut loc în anii din urmă în structura balanței energetice mondiale, repartiției pe glob a resurselor energe-

tice, precum și evidențierii problemelor de bază, actuale și de perspectivă care se pun în fața energicicii globului.

Situația minereurilor feroase și neferoase, sursele de materii prime chimice, prelucrarea și repartiția geografică a acestora, situația fondului forestier pe plan mondial, studiarea problemelor materiilor prime de origină vegetală și animală, care, în condițiile creșterii populației globului, capătă însemnătate din ce în ce mai mare, atît ca hrană pentru populație, cît și ca materii prime industriale — toate aceste importante aspecte de geografie economică a lumii constituie obiectul tratării atente în celelalte capitole din cartea pe care o semnalăm.

Numeroase grafice și hărți completează valoarea lucrării, făcînd-o și mai utilă.

C. MOCANU

Introduceri

Orice carte are o **introducere**. Ea poate să se numească prefață, cuvînt înainte, preambul, avertisment, prolegomene, cuvînt către cititor, sau poate să nu aibă nici o denumire. Pandantul muzical al introducerii este **preludiul** sau **ouvertura**, acele compoziții destinate a pune auditoriul în atmosfera operei, a-l pregăti pentru temele ce urmează a fi tratate.

Doă exemple ne vor edifica. Iată cum, în numai șase alexandrini, își prezintă La Fontaine fabulele: „Je chante les héros dont Esope est le père (Troupe de qui l'histoire encore mensongère) Continent des verités qui servent de leçons Tout parle en mon ouvrage et même les poissons) Ce qu'ils disent s'adresse à tous, tant que nous sommes) Je me sers d'animaux pour instruire les hommes”. Iar Nicolae Bălcescu în „Românii sub Mihai Voievod Viteazul”: „Deschid sfînta carte unde se află înscrisă gloria României, ca să pun înaintea ochilor fiilor ei cîteva pagine din viața eroică a părinților lor... Povestirea mea va cuprinde numai opt ani (1593—1601), dar anii istoriei românilor cei mai avuți în fapte vitejești”.

O analiză atentă ne va face să deosebim într-o introducere „bine făcută”, trei părți: prima, care enunță o idee generală sau sursa de inspirație („Je chante les héros dont Esope est le pere”) sau o constatare, o mărturisire, o invocatie („Deschid sfînta carte unde se află...”); a doua, reprezentînd o precizare a ideii generale, prin care autorul delimitează aria preocupărilor sale („Povestirea mea va cuprinde numai opt ani...”); în sfîrșit, ultima parte, care aduce o și mai precisă determinare a subiectului, arătînd în ce fel va fi tratată tema aleasă („Je me sers d'animaux pour instruire les hommes”).

Această triadă (enunțul unei idei generale, limitarea acestei idei, precizarea subiectului) o găsim în introducerile la toate tipurile de cărți. Am exemplificat cu citate din lucrări literare, pentru că am vrut ca demonstrația noastră să nu fie oțioasă, dar și pentru ca cititorii să poată controla ei înșiși, pe pagini cunoscute, mecanismul de imbuicare a celor trei segmente.

Desigur, există și autori care, furați de cuvinte, cao neori în păcat. Unul din ele vine din nerespectarea unui principiu unanim recunoscut; ideile generale din introducere trebuie să fie în relație directă cu subiectul cărții. Aceasta, pentru a scăpa de acele generalități emfactice, foarte supărătoare la ureche, de genul: „De cînd există omul pe pămînt...” sau „Este evident că din cele mai vechi timpuri...” sau „Importanța deosebită a problemei rezidă în...”.

Nu sint excluse nici cazurile cînd, deschizînd o carte, putem oă de introduceri care, ori sînt prea lungi, obositoare, ori nu spun nimic sau, din contra, sînt pline de proiecte și promisiuni ce nu vor fi respectate în tratarea propriu-zisă. În fine, un alt caz este și acela al introducerilor pline de concluzii premature.

Acest ultim păcat își are cauza într-o greșală de logică. Introducerea unei cărți este o interogație, dar și o promisiune pentru cititor. A răspunde înainte de a reflecta asupra unei probleme și a o trata în mod serios înseamnă a diminua interesul pentru demonstrația ulterioară. E ca și cum ai spune cititorului unui roman realist: de la început, numele victoriei...

COSTACHE OLĂREANU

TV

Matematica la televiziune

Ca orice emisiune de televiziune, și emisiunile de teleshcoala trebuie să fie un spectacol.

Finalitatea trebuie să fie una largă și generoasă, deci nu de pregătire tehnică pentru un examen de admitere (cum s-a întâmplat până acum), ci de deschidere de orizont și chiar de avangardă. Mă voi referi, pentru exemplificare, la emisiunile de matematică, dar observațiile rămân valabile, cu schimbările de rigoare, și pentru alte discipline.

Emisiunea de matematică ar putea avea mai multe rubrici ca: 1) Ce e nou în matematica școlară?; 2) Unde este greșeala?; 3) Să comentăm un text de matematică; 4) Prezentarea unui concept (de preferință, cu ajutorul unui film; se pot achiziționa filme matematice); 5) Jocuri matematice; 6) Să rezolvăm o problemă; 7) Să punem o problemă; 8) Matematica și celelalte științe; 9) Răspuns la scrisorile elevilor. (De vorbă cu elevii); 10) Răspuns la scrisorile profesorilor. (De vorbă cu profesorii); 11) Răspuns la scrisorile părinților. (De vorbă cu părinții); 12) Cum să folosim manualul de... sfatul pedagogului; 13) Cum să luăm notițe la matematică, cum să ne organizăm studiul individual etc.; 14) Figuri de matematicieni; 15) Din succesele matematicii românești; 16) In ajutorul claselor speciale de matematică; 17) Cum ne pregătim pentru olimpiadă; 18) Prezentarea revistelor „Gazeta matematică”, seriile A și B; 19) De vorbă cu un matematician; 20) Ce e nou în literaturii; 21) Glume matematice; 22) Cum ne pregătim pentru examenul de...; 23) Din isprăvile calculatoarelor electronice; 24) Matematica și practica; 25) Reportaj dintr-o clasă (de exemplu, comentarea unui extemporal sau a unui răspuns).

Evident, aceste rubrici nu pot figura toate în fiecare emisiune. Dar în ipoteza unei emisiuni săptămânale de o jumătate de oră, cu vreo cinci rubrici într-o emisiune, fiecare rubrică ar fi prezentă o dată la vreo cinci săptămâni.

Până acum, emisiunile de matematică la televiziune au folosit exclusiv metoda expositivă. Multe din rubricile de mai sus pot fi prezentate sub forma unui dialog viu, pentru că acesta stimulează pe elev să părăsească atitudinea pasivă, pur contemplativă, transformându-l într-un participant activ, stăpânit de ambiția și curiozitatea de a afla un lucru nou.

Realizarea rubricilor de mai sus reclamă folosirea unui mare număr de persoane calificate, și care, în plus, au convingerea că matematica

la televiziune nu dublează activitatea la clasă a profesorului, nici „Gazeta matematică” pentru elevi, nici pe meditantul care se străduiește să transmită elevului cât mai multe trucuri și rețete pentru a se descurca la un examen de admitere; Matematica la televiziune își are propria sa metodologie și propria sa finalitate. Aflându-mă, în urmă cu vreo doi ani, în Canada și fiind invitat să particip la o emisiune educativă de matematică la televiziunea din Toronto, am putut constata că destinele acestei emisiuni erau în mâinile unuia dintre cei mai proeminenți matematicieni canadieni, profesorul G. F. D. Duff. Oare nu avem și noi matematicieni apti pentru o atare activitate?

În cadrul Comisiei de matematică, recent înființată de Ministerul Educației și Învățământului, s-ar putea crea o subcomisie de televiziune, căreia să i se acorde rolul conducător în organizarea și controlul emisiunilor de matematică. Dar în același timp ar fi necesar ca publicațiile de specialitate („Tribuna școlii”, „Gazeta matematică” seria A, „Gazeta matematică” seria B, „Revista de pedagogie” etc.) să facă cu regularitate cronica acestor emisiuni, într-un spirit cât mai critic. De altfel, ar fi necesar ca și celelalte publicații, de larg profil cultural care au o cronică permanentă de televiziune, să abordeze din cînd în cînd și problemele televiziunii școlare. Din păcate, o atitudine de subestimare a emisiunilor de teleshcoala se observă chiar la forul de conducere al Televiziunii române. Cum s-ar putea explica altfel faptul că aproape nici una din emisiunile de matematică nu a fost înregistrată, pentru a putea fi folosită eventual și în viitor?

Spuneam la început că televiziunea trebuie să propage tendințele de avangardă care se manifestă în predarea matematicii. Prima rubrică propusă mai sus ar răspunde cu precădere acestui imperativ. Voi da un singur exemplu. Au luat ființă în țara noastră câteva licee de informatică și a început predarea elementelor de informatică în mai toate școlile medii. Au început să apară primele manuale de informatică pentru școlile medii. Am în fața mea excelentul manual publicat de Stelian Niculescu, „Noțiuni de informatică”, pentru școli profesionale, școli de maiștri și licee industriale. Alte manuale de informatică urmează să apară. Evident, informatica este o nouă tate nu numai pentru elevi, dar și pentru o mare parte dintre profesori. Televiziunea, prin capacitatea ei de a se adresa întregii mase de profesori și elevi, folosind pentru aceasta un număr minim de specialiști, are posibilitatea de a propaga cu maximum de viteză un model de prezentare și înțelegere a elementelor de informatică. Este păcat că până acum televiziunea școlară nu a sesizat importanța acestui aspect.

În fața televiziunii școlare se pune alternativa: A fi ca până acum (cel puțin la emisiunile de matematică) — în ariergarda învățământului, mimînd rețetele rutinare ale examenelor de admitere în clasa a VIII-a sau în învățământul politehnic, sau a fi în avangarda învățământului, sesizînd cu un ceas mai devreme tendințele înnoitoare, tendințe care doar palid și-au găsit o expresie în emisiunile de pînă acum.

SOLOMON MARCUS

Prof. Manani Comănescu-Iancu

La poartă

TVS integrată

Organizarea, funcționarea și dezvoltarea sistemului nervos

Emisiunea aceasta se va integra în lecția de biologie (pentru anul III de liceu) din ziua de 7.XI.1972, orele 9.05 și va putea fi folosită ca TVS dirijată în reluarea din 9.XI.1972, la orele 16.00. Ea servește obiectivele pedagogice principale ale întregii telelecții, dezvoltînd următoarele idei fundamentale: a) Sistemul nervos este un sistem organizat, capabil să primească semnale purtătoare de informații și să elaboreze răspunsuri corespunzătoare, utile organismului (relația fundamentală între sistemul „S” și răspunsul „R”); b) funcționarea sa pe baza activității reflexe și a conducerii influxului nervos; c) specializarea funcțională a diferitelor etaje nervonale; d) reglarea permanentă a funcționării organismului prin mecanismul nervos de conexiune inversă.

În a doua parte a sa, emisiunea prezintă o schiță a dezvoltării ontogenetice a sistemului nervos atît ca morfologie, cît și ca fiziologie (activitatea nervoasă în viața intrauterină).

În desfășurarea telelecției se propune folosirea unui complex de mijloace de învățămînt auxiliare din care să facă parte: planșe cu sistemul nervos al omului; mulaje, preparate în formol arătînd dezvoltarea sistemului nervos în seria vertebratelor; preparate microscopice cu secțiuni prin sistemul nervos embrionar uman și al altor vertebrate; diapozitive cu neuroni, sinapse, arcuri reflexe; dezvoltarea ontogenetică a sistemului nervos, modele de neuroni desenate pe hîrtie transparentă (celofan sau acetofan), modele mute tipărite pentru exerciții de arcuri reflexe cuprinzînd conturul organismului uman, microscopice, emisiunea TVS, telereceptor.

Este firesc ca, înainte de începerea telelecției profesorul să se în-

formeze asupra conținutului emisiunii (din suplimentul Radioteleshcoala și „Tribuna școlii”).

Înainte de emisiune. Fiind prima lecție din studiul sistemului nervos, este necesar să se reamintească rolul acestuia în realizarea funcțiilor de relație, făcîndu-se legătura cu aparatul locomotor. Foarte succint vor fi revăzute părțile componente ale neuronului, unitate morfofuncțională a sistemului nervos și modul de conducere a influxului nervos. Se poate cere elevilor să indice prin săgeți pe modelul mut al hîrtiei (ce cuprinde unul sau doi neuroni legați prin sinapsă) sensul conducerii influxului nervos prin axon și dendrite.

În timpul emisiunii. Se recomandă ca elevii să observe cu atenție mesajul, luînd cît mai puține notițe, iar profesorul să intervină rareori și numai dacă este convins că poate clarifica unele părți ale mesajului.

După emisiune. În primele minute se vor trece în revistă unele detalii privitoare la dezvoltarea sistemului nervos periferic și la cavitățile tubului neural, folosindu-se proiecții de diapozitive sau secțiuni microscopice.

Cea mai mare parte a acestei etape se va afecta pentru exerciții privind funcționarea sistemului nervos, formulîndu-se diferite situații din viața cotidiană (mișcarea, spălarea, momente de activitate școlară). Se vor fixa ideile fundamentale ale lecției, analizîndu-se cît mai multe situații din care să reiasă principiile de organizare și funcționare ale sistemului nervos. Ca metodă de lucru se recomandă activitatea pe grupuri mici (pe-rechi).

AL. GH. ORGHIU
G. CH. OCHIU

Matematica... învățării

(Urmare din pag. 1)

canal de transmisie, capacitate de recepție etc. Cercetarea cibernetică a proceselor de instruire va permite să se integreze studiul fenomenelor pedagogice într-o teorie generală, modernă și, în lumina ei, să fie lămurite multe aspecte ale pedagogiei moderne.

Teoria matematică a proceselor de învățămînt este astăzi avansată. Matematicienii români au adus con-

tribuții importante în acest domeniu. Menționez apariția în străinătate, în limba engleză, a unui tratat scris de profesorii M. Iosifescu și R. Theodorescu, iar în limba română a unui tratat avînd ca autori pe profesorii M. Malița și C. Zidăroiu. Intocmai după cum a apărut ca o știință de frontieră economia matematică, nu este exclus ca în viitor să apară o disciplină intitulată matematica învățării.

Prof. Manani Comănescu-Iancu

Ulișă în satul Vale, jud. Sibiu.

O infirmitate a secolului XX: ANALFABETISMUL

Omul s-a ridicat pînă la împărăția argintie a Seleniei, și-a trimis mesagerii spre alte lumi posibile, întrecînd în măreție și splendoare cele șapte minuni ale lumii antice. Dar dincolo de ferestrele strălucitoare ale Terrei există și o altă lume, a durerii și mizeriei, obligată să trăiască în afara erei noastre. În cifre, aceasta înseamnă două treimi din populația globului, care îndură drama subdezvoltării, însoțită de cumplitele sale atribute: foame, boli și incultură.

Marea tragedie a flagelului analfabetismului constă în faptul că jumătate din neștiutorii de carte sînt copii sub 15 ani. Statisticile arată că pe întinse suprafețe ale globului, în Asia, Africa și America Latină, doar unul din patru copii are posibilitatea de a urma o școală primară și numai o treime din aceștia au perspective de a putea termina cele patru clase elementare. Această situație se datorează în cea mai mare măsură grelei moșteniri coloniale, cruntei exploatare a acestor teritorii de către monopoliurile imperialiste. O dată depășită perioada asupririi coloniale, statele în curs de dezvoltare s-au lansat cu entuziasm în lupta împotriva ignoranței, acțiune considerată pe drept cuvînt condiție esențială a unei eliberări reale și durabile. Cu

toate acestea, potrivit unei recente statistici publicată de UNESCO, în lume continuă să existe un foarte mare număr de analfabeti.

În Asia, de exemplu, numai jumătate din populația adultă este știutoare de carte. În cazul în care organismele internaționale de sub egida UNESCO și în primul rînd statele în cauză nu vor lua măsuri radicale pentru lichidarea acestui flagel al secolului XX, estimările aceluiași statistici relevă o situație prea puțin îmbucurătoare: deși în anul 1980, procentul analfabetilor va înregistra o scădere de 29 la sută, în mod paradoxal, numărul total al neștiutorilor de carte (din cauza creșterii populației de pe glob), va crește la 820 de milioane. Aceasta ar însemna că în 1980 vor fi cu circa 50 de milioane de analfabeti mai mulți decît în anii '70, cu alte cuvinte, populația unui stat de mărime mijlocie.

Unul din principalele aspecte ale problemei educației îl constituie faptul că și în acest domeniu se manifestă cu pregnanță discrepanța care există între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare. În 1968, cheltuielile alocate educației de către primul grup de state au fost de 10 ori mai mari decît cele alocate de către țările în curs de dezvoltare, deși în acestea

trăiesc trei pătrimi din populația tînără a lumii. „Și mai grav, scrie revista «Jeune Afrique», este faptul că dacă nu se vor lua măsuri eficiente, această prăpastie se va adînci“.

Deși în țările în curs de dezvoltare există aproximativ 65 de milioane de elevi mai mult decît în Europa și America de Nord, acestea au aproximativ același număr de cadre didactice: în Europa revine un învățător la 25 de elevi, pe cînd în Africa, la 40 de elevi. Studiul întocmit de către UNESCO relevă că analfabetismul este mai răspîndit în rîndurile femeilor (40 la sută) decît la bărbați, unde procentul este de 28 la sută.

Cu atît mai pregnant se evidențiază superioritatea sistemului de învățămînt în țările socialiste, unde întregul tineret este cuprins în sistemul școlar gratuit, iar analfabetismul din rîndurile adulților a rămas doar o amintire tristă a regiunilor trecute.

Analfabetismul, această „infirmitate“ de masă a lumii moderne, face să se risipească un miliard de talente de care tinerile state au atîtă nevoie. De aceea, lupta pentru lichidarea acestei plăgi constituie una din preocupările majore ale tinerelor state. În Africa, de pildă, numărul elevilor a crescut în ultimii 10 ani cu 182 la sută și în unele state chiar cu 364 la sută. De asemenea, în numai cinci ani, numărul studenților a crescut de la 22 200 la 68 000 în Africa de mijloc, și de la 13 000 la 212 000 în Africa de nord. Deosebit de remarcabile sînt rezultatele obținute de Republica Populară Congo, care, în decurs de numai cîțiva ani, a reușit să alfabetizeze 80 la sută din populație — cifră neobisnuit de mare pentru această regiune. În felul acesta, R.P. Congo, alături de alte tinere state, se numără printre țările africane care transpun în practică hotărîrile conferinței de la Addis Abeba în domeniul educației, hotărîri ce prevăd ca pînă în anul 1980 să fie scolarizați toți copiii de vîrstă școlară. De altfel, încă în 1966, la Tripoli statele arabe au ținut o conferință, în cadrul căreia s-a hotărît ca încă înainte de 1980, toți copiii de vîrstă școlară să fie cuprinși în rețeaua de învățămînt. Succese remarcabile în problema școlarizării tinerilor și educației celor adulți s-au obținut și în alte state, cum ar fi Iranul, India, Birmania.

Pentru a face față ritmului ridicat al necesităților în materie de învățămînt, unii experți recomandă renunțarea la așa-zisele metode clasice, paralel cu integrarea în sistemul de învățămînt a televiziunii, singura care poate lupta cu succes și pe scară largă împotriva analfabetismului. În următorii 20 sau 30 de ani, arată studiul întocmit de UNESCO, se va remarca în întreaga lume o transformare radicală a sistemului de învățămînt. În acest sens, se apreciază că învățămîntul se va dezvolta cu atît mai repede, cu cît pregătirea preșcolară va fi deschisă mai larg, mai ales în țările în curs de dezvoltare, iar educația permanentă, recunoscută de pe acum ca obiectiv ideal și care este pe cale să ia contururi mai precise, va continua de-a lungul întregii existențe a omului.

AUGUSTIN BUMBAC

Eforturile pentru cucerirea unei independențe adevărate și durabile ale țărilor africane se conjugă cu măsuri de largă anvergură pentru culturalizarea tinerii generații. În fotografie: Copiii Africii negre se deprind cu slova scrisă.

Știri de peste hotare

În toate republicile uniunale sau autonome, care intră în componența U.R.S.S., învățămîntul se desfășoară în limbile naționale respective (57) și în mod gratuit. Un progres deosebit în dezvoltarea învățămîntului l-au realizat populațiile mici, care înainte de revoluție nu aveau scriere proprie. În primii ani de după instaurarea puterii sovietice, în republicile naționale a fost creată o rețea largă de instituții de învățămînt.

În prezent, în U.R.S.S. există peste 800 de universități și institute. În fiecare din cele 15 republici uniunale există o academie națională de științe.

Sute de copii și părinții lor au demonstrat recent în fața parlamentului britanic. Delegații acestora au predat o petiție ministrului învățămîntului și științei în care cer un număr sporit de grădinițe și imbu-

nătățirea condițiilor educației preșcolare, deoarece din fondurile alocate pentru învățămînt numai 2 la sută revin acestei forme de educație.

În Uniunea Birmană, peste 12 000 studenți și elevi s-au încadrat în perioada vacanțelor de vară din acest an în brigăzi de muncă în diferite unități industriale și pe șantiere, iar peste 10 000 de studenți iau parte la campania împotriva analfabetismului, deoarece în prezent în Uniunea Birmană 36,2% din populație este analfabetă.

Școala normală superioară din Paris

A XVII-a sesiune

a Conferinței

generale UNESCO

Pentru o nouă strategie a educației

În aceste zile se desfășoară la Paris cea de-a XVII-a sesiune a Conferinței generale UNESCO (17 octombrie — 17 noiembrie), care a luat în dezbateri viitorul program al organizației în domeniul educației, științei, culturii și informației. Din partea română participă o delegație condusă de V. Lipatti, șeful delegației, Jean Livescu, reprezentînd secția pentru educație etc.

Documentul principal care va polariza dezbaterile privind educația în lume poartă titlul semnificativ: „A învăța pentru a fi“ („Apprendre pour être“), lucrare apărută în acest an sub egida UNESCO la Editura Fayard, care prin propunerile și sugestiile sale deschide o nouă perspectivă pentru elaborarea unei noi strategii în domeniul educației.

Rezultat al unor anchete întreprinse cu sprijinul Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură, de către renumita comisie internațională prezidată de Edgar Faure, studiul cuprinde o sinteză a celor 75 de rapoarte privind sistemele de învățămînt din numeroase țări ale lumii.

Dacă ținem seama de faptul că experții care au compus această comisie din Franța, Siria, Chile, Congo, U.R.S.S., Statele Unite, Iran și că în afara rapoartelor amintite, aceștia au întreprins anchete în cîte opt țări din Europa și Africa, trei țări sudamericane și cîte două țări din America de Nord și Asia, avem o imagine a caracterului internațional larg de care s-a bucurat întocmirea lui.

O primă concluzie pe care o impune lectura acestui raport este aceea că în viitorii douăzeci, treizeci de ani se va produce o transformare radicală a procesului de învățămînt pe întregul glob, școala va acorda un interes sporit legării ei cu practica, succesul ei măsurîndu-se nu prin volumul cunoștințelor cîpătate de elevi, ci prin capacitatea absolvenților școlii de a face față cerințelor societății moderne.

Vina cea mai mare pe care o găsesc experții semnatarii ai studiului UNESCO vechiului sistem de învățămînt, este aceea să școala, în loc să fie un mijloc de a aborda viața, a devenit o instituție cu forme rigide, lipsite de suplețe. O dovadă concretă a acestei stări de fapt este numărul mare de șomeri printre absolvenții școlilor.

Sînt propuse ca idei directoare într-o viitoare reformă a învățămîntului: democratizarea, continuitatea, suplețea, diversificarea. În ceea ce privește democratizarea învățămîntului, se insistă asupra egalității accesului la educație, care însă trebuie să se asocieze neapărat cu egalitatea condițiilor de învățare ce va duce la rîndul său, la egalitatea șanselor după absolvire.

Continuitatea nu poate fi asigurată decît printr-o bună organizare a educației permanente, singura care poate permite omului modern să se adapteze la o lume în plină mutație, cu o creștere spectaculoasă a volumului cunoștințelor necesare.

Perspectivile deosebit de interesante pe care le deschide educației acest raport bazat pe un material documentar de o excepțională bogăție, ca și dezbaterile ea în cadrul unei conferințe de prestigiu, ne determină să ținem la curent pe cititorii noștri cu desfășurarea lor și în numerele viitoare.

MARIANA CEAUȘU

„TRIBUNA ȘCOLII“

Revistă săptămînală editată de Ministerul Educației și Învățămîntului și Uniunea Sindicatelor din învățămînt, știință și cultură

Redactor șef: AUREL DRAGOȘ MUNTEANU